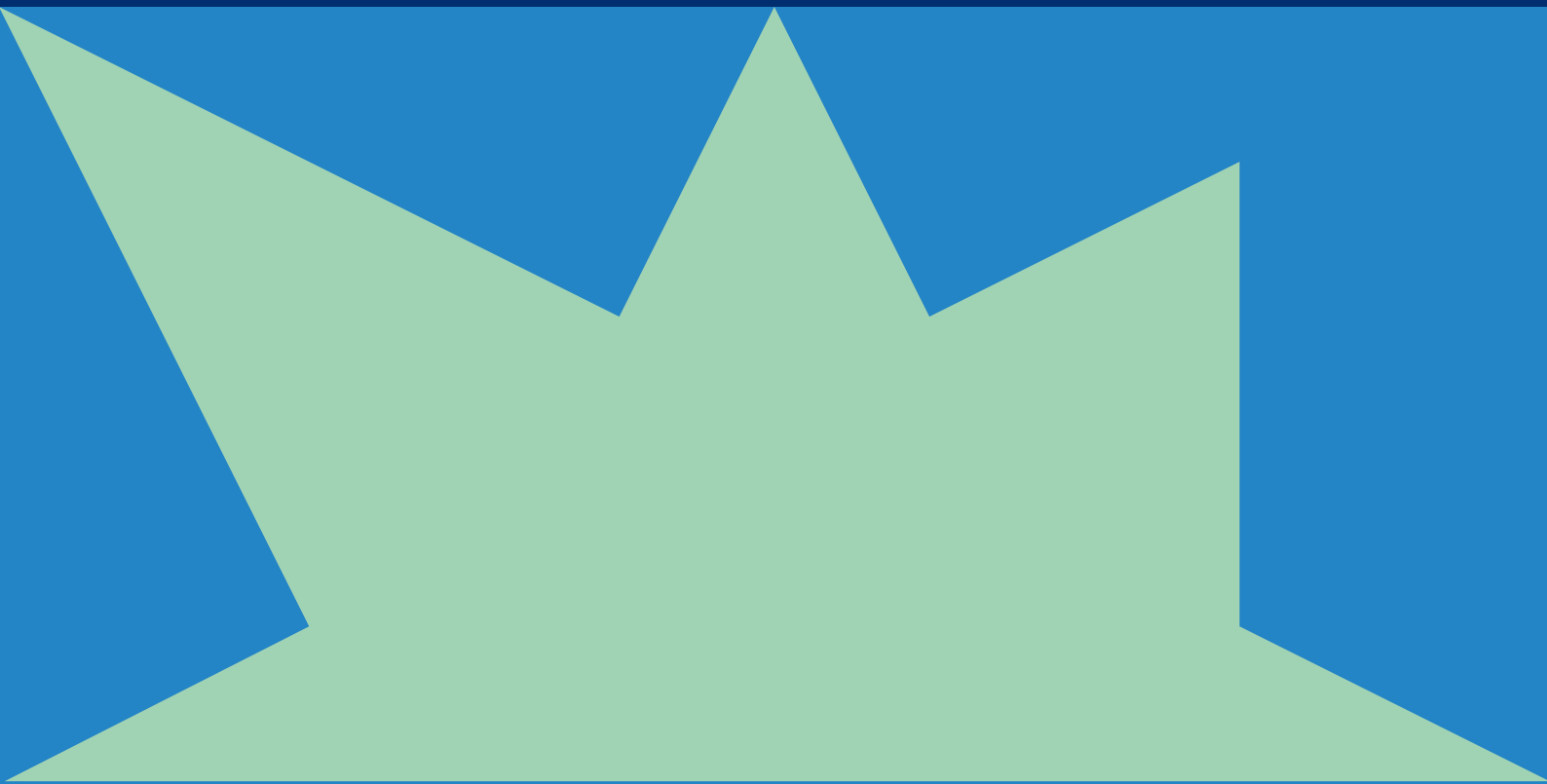

Tilstandsrapport

Ungdomsmiljøet på Skjetten og Strømmen: Trygghet og rekruttering til kriminalitet

Sammendrag

Denne tilstandsrapporten handler om ungdomsmiljøet på Skjetten og på Strømmen i Lillestrøm kommune. Bakgrunnen for rapporten var at det over en lengre periode har vært bekymring for ungdomsmiljøet. Oppsøkende ungdomsteam (heretter OUT), forebyggende politi og SLT-koordinator i Lillestrøm kommune så derfor et behov for en kartlegging av ungdomsmiljøet i områdene. I perioden 01.09.21 – 01.09.22 har OUT drevet kartlegging gjennom systematisk oppsøkende feltarbeid på både Skjetten og på Strømmen. I perioden har det også blitt sendt ut en spørreundersøkelse til ungdommer på mellomtrinnet, ungdomsskolen, videregående skole og til foresatte. I tillegg har det blitt gjennomført en rekke intervjuer med relevante voksne som enten jobber med, eller på annen måte er i kontakt med ungdom på Skjetten og Strømmen.

Formålet med kartleggingen har vært å få mer kunnskap om hvorvidt ungdom på Skjetten og Strømmen føler seg trygge i sine nærområder, om de opplever ungdomsmiljøet som trygt og om ungdom blir rekruttert til kriminalitet. Flertallet av både ungdom og foresatte svarer i vår spørreundersøkelse at de opplever Skjetten og Strømmen som trygt. Flertallet oppgir også at de opplever ungdomsmiljøet som trygt.

Det er imidlertid noen områder som oppleves som mer utrygge. Dette gjelder Stav skole etter skoletid, Strømmen storsenter, Strømmen stasjon, sosiale medier og hjemme. Foresatte nevnte i tillegg Skjetten nærsenter, Sagdalen stasjon og Sagdalen skole om utrygge områder for deres ungdommer. Vold, gjenger og omsetning og bruk av illegale rusmidler blir nevnt som årsaker til utryggheten. Vår kartlegging kan tyde på tilreisende ungdom og ungdomsgrupper fra andre kommuner er en utfordring på Strømmen. Strømmen storsenter, sammen med gode kollektive forbindelser, trekker ungdom til Strømmen. Videre opplever de voksne informantene, at ungdommen har blitt tøffere både i språk og ved atferd, både seg imellom og mot voksne. Det blir tatt opp som en utfordring at ungdomsspråket inneholder elementer av hatefulle ytringer. Dette er særlig en utfordring for skolen.

Ungdom i dag lever mye av sitt liv på nett. I vår kartlegging nevnes sosiale medier som en utrygg arena av både ungdom og foresatte. Særlig er det «exposing» og trusler som trekkes fram som hovedårsaker til utryggheten.

Blant våre informanter er det flere som jobber i skolen. De forteller at det er et mindretall av elevene som står for mange av utfordringene i skolen. Dette gjelder i hovedsak gutter med flerkulturell bakgrunn. Blant disse elevene igjen, er det en særlig stor bekymring for en liten gruppe sårbare elever som opplever utenforskap og levekårsutfordringer. Informantene er bekymret for at disse ungdommene lett kan rekrutteres til kriminalitet. Informantene opplever at skolen mangler både ressurser og kompetanse til å håndtere disse utfordringene, og de etterspør flere tiltak rettet mot denne gruppen elever. Enkelte av informantene opplever at det er noen holdningsutfordringer i skolen og at guttene blir utsatt for stigmatisering. Når det gjelder rekruttering til kriminalitet er det en del ungdommer som i vår spørreundersøkelse har svart at de kjenner til ungdom som har utført kriminelle handlinger mot sin vilje. Det er imidlertid en liten andel ungdom som oppgir og ha utført noe kriminelle handlinger selv. Våre funn viser også at rekruttering til kriminalitet er en problematikk starter allerede hos enkelte på 7. trinn.

Vår kartlegging viser at de voksne som jobber med, eller på annen måte er i kontakt med ungdom på Skjetten og Strømmen er bekymret for ungdomsmiljøet. Det kom imidlertid frem flere bekymringer for ungdomsmiljøet på Strømmen, enn på Skjetten. Informantene er også bekymret for integrering og levekårsutfordringer. Gjennom kartleggingsarbeidet var det en utfordring å skille mellom hva som var bekymringer basert på rykter og hva som var bekymringer basert på selvopplevde hendelser. Når det gjelder omdømmet til Skjetten og Strømmen, svarer flertallet at omdømmet er både positivt og negativt. Flere svarer at omdømmet er mer positivt, enn negativt.

Innhold

1	Innledning	4
1.1	Bakgrunn	6
1.2	Om rapporten	11
2	Metode	12
3	Funn	20
3.1	OUT	20
3.2	Spørreundersøkelse ungdom	21
3.3	Spørreundersøkelse foresatte	26
3.4	Intervjuer	30
4	Diskusjon	41
4.1	Hovedfunn	42
4.2	Sosiale medier	56
4.3	Omdømme	61
4.4	Forslag til tiltak	69
5	Konklusjon	73
6	Muligheter for videre arbeid	76
7	Litteraturliste	81
8	Vedlegg	86
	Infoskriv til foresatte	86
	Infoskriv til skoleledelsen	88
	Infoskriv til kontaktlærer	90
	Infoskriv til informanter	92
	Spørreskjema til ungdom	94
	Spørreskjema til foresatte	97
	Intervjuguide informanter	99

1 Innledning

Fra 01.01.20, ble kommunene Skedsmo, Fet og Sørumsund slått sammen til Lillestrøm kommune. Med i overkant av 90.000 innbyggere, er Lillestrøm Norges 9. største kommune (Lillestrøm kommune 2022). Kommunen ligger sentralt til, midt mellom Oslo og Oslo Lufthavn Gardermoen. Lillestrøm stasjon er Norges tredje største kollektivknutepunkt, og det tar bare 10 minutter med tog mellom Lillestrøm og Oslo S (Lillestrøm kommune 2020a). Lillestrøm kommune består av både urbane områder og mindre bygdesamfunn. Det er både geografiske og demokratiske forskjeller. Lillestrøm kommune har derfor flere ungdomsmiljøer. Den sentrale beliggenheten gjør også at det kommer mange tilreisende ungdom fra andre kommuner til Lillestrøm.

Ungdomstiden kan være utfordrende for mange ungdom. De fleste barn og unge vil derfor vise noen former for utfordringer i løpet av oppveksten (FHI 2020). Mens overgangen fra ung til voksenlivet går uten altfor store problemer for de fleste, blir denne forandringen mer trøblete for andre. Hos noen blir overgangen så utfordrende og vanskelig at det oppstår en skjevutvikling i form av negativ atferd. Denne skjevutviklingen har ikke bare konsekvenser for ungdommen det gjelder, men også for samfunnet generelt. Ungdomsgrupperinger med utagerende ungdom som bedriver kriminalitet, kan for eksempel gjøre at kommunens øvrige innbyggere ikke føler seg trygge. Kommunen har imidlertid et ansvar for å beskytte alle sine innbyggere, og har dermed også en viktig rolle i det kriminalitetsforebyggende arbeidet. I Stortingsmelding 34 – Sammen mot barne-, ungdoms- og gjengkriminalitet står det at: *«Kommunene skal blant annet gjøre seg kjent med befolkningens levekår, avdekke forhold som skape eller opprettholde sosiale problemer, bidra til å forebygge at slike problemer oppstår, og fremme befolkningens helse» (St.meld. nr. 34 (2020-2021): 52).* Derfor er det viktig at kommunen jobber forebyggende med å forhindre negative ungdomsmiljøer. Systematisk kartlegging er et viktig bidrag i kommunens arbeid med å få oversikt over ungdomsmiljøene, samt belyse eventuell ungdomsproblematikk. God lokalkunnskap om ungdomsmiljøene er også viktig for å kunne sette inn riktige tiltak og forebyggende innsatser.

Denne kartleggingen er den andre kartleggingen av ungdomsmiljøene i Lillestrøm kommune i regi av OUT, SLT-koordinator og forebyggende politi. Med denne kartleggingen har vi ønsket å få mer kunnskap om hvorvidt ungdom føler seg trygge på Skjetten og Strømmen, og om ungdom blir rekruttert til kriminalitet. Da både Skjetten og Strømmen har fått et litt negativt omdømme, har vi også ønsket å undersøke hva ungdom og voksne tenker rundt omdømmet til disse to områdene.

Rapporten er strukturert på følgende måte. I kapittel 1 tar vi for oss bakgrunnen for kartleggingen, mens i kapittel 2 redegjøres det for metode. I kapittel 3 vil funnene bli lagt frem, etterfulgt av en diskusjonsdel i kapittel 4. I kapittel 5 vil forslag til tiltak fra ungdom, foresatte og øvrig informanter bli lagt fram. Til slutt følger en konklusjon og en kort anbefaling til videre arbeid.

Kort begrepsavklaring

Ungdom

Når vi refererer til «ungdom» i rapporten, gjelder dette barn og unge i alderen 13-18 år, samt mellomtrinnet på barneskolen.

Flerkulturell ungdom

Med flerkulturell ungdom mener vi ungdom som selv har innvandret, samt norskfødte 2. og 3. generasjons innvandrere.

Hen

Vi har valgt å bruke det kjønnsnøytrale pronomeren «hen» for å anonymisere informantene.

Gjenger

Flere av våre informanter omtaler grupper av ungdom som ungdomsgjenger. Gjengbegrepet kan imidlertid være upresist, da det gjerne brukes som betegnelse på organiserte kriminelle gjenger med en tydelig struktur. Vi vet ikke om det faktisk er snakk om organiserte kriminelle ungdomsgjenger eller ungdomsgrupper (St.meld. nr. 34 (2020-2021)).

1.1 Bakgrunn

Bakgrunnen for denne kartleggingen er at det over lengre tid har vært en bekymring for ungdomsmiljøet på Skjetten og Strømmen. Skjetten har på folkemunne i lang tid vært kjent som «2013 Ghetto Skjetten», en betegnelse som også brukes av dagens ungdom i Lillestrøm. Når det gjelder Strømmen, har det negative ryktet i hovedsak vært knyttet til bekymringer for ungdomsmiljøet på og rundt Strømmen storsenter. Det har også vært flere negative saker i media om ungdomsmiljøet på Strømmen, som igjen kan ha bidratt til et negativt rykte for området. I september 2020 publiserte blant annet Romerikes blad (RB) en sak om at flere barn skal ha blitt ranet ved Strømmen storsenter. Utgangspunktet for saken til RB, var en bekymret mor, hvor sønnen hadde opplevd å ha blitt fraranet verdier for 3000 kr av en ungdomsgjeng på 30 unge gutter (Romerikes blad 2020). Denne artikkelen ble også delt i riksdekkende media. I 2021 uttalte Strømmen storsenter at de opplevde en økning i butikktverier blant ungdom (Romerikes blad 2021). Bekymringen for ungdomsmiljøet på Skjetten og Strømmen, tiltok utover høsten 2021. Politiets kriminalstatistikk viste også at det var flere registrerte negative hendelser på Skjetten og Strømmen hvor ungdom var involvert. På grunn av ovennevnte hendelser mente OUT, forebyggende politi og SLT i Lillestrøm kommune at var behov for en kartlegging av ungdomsmiljøet på Skjetten og på Strømmen. I september 2021 økte OUT sin tilstedeværelse på både Skjetten og Strømmen, med systematisk oppsøkende feltarbeid opp mot ungdomsmiljøene. Samme høst iverksatte også politiet «Operasjon Silva» for å svekke kriminelle nettverk i Lillestrøm og Lørenskog.

Videre handler bekymringene rundt ungdomsmiljøet på Skjetten og Strømmen også om levekårsutfordringer. Det samlede levekårsbildet viser at både Skjetten og Strømmen er mer levekårsutsatt på flere indikatorer¹, sammenliknet med andre steder i kommunen (Lillestrøm kommune 2020b). Levekårsutsatte barn og unge har høyere risiko for å oppleve utenforskap, både på skolen og på fritiden. Barn og unge som opplever utenforskap har økt risiko for å

---

¹ Lav utdanning, frafall, median-inntekt, lavinntekt, AAP, unge uføre, ledige, sosialhjelp, barnevern og leide boliger.

havne i negative miljøer, og har dermed en høyere risiko for å bli rekruttert til kriminalitet. Derfor har det i det forebyggende arbeidet vært viktig å få risikoutsatte barn og unge inn i fritidsaktiviteter. Positive fritidsaktiviteter kan bidra til å forebygge skjevutvikling, gjennom inkludering, samt utvikling av prososial adferd² og gode verdier. Betydningen av en positiv fritid for barn og unge understøttes også av Barnekonvensjonens artikkel 31; *Alle barn, har rett til hvile, fritid og lek, og til å delta i kunst og kulturliv* (Fn.no 2020). Det var også noe av bakgrunnen for at Lillestrøm idrettsråd i samarbeid med Lillestrøm kommune, Skjetten sportsklubb og Strømmen Innebandy, gikk i gang med Aktivitetsguiden på Strømmen og Skjetten høsten 2021 (Lillestrøm idrettsråd 2022). Aktivitetsguiden er et tilbud til barn og unge i alderen 6-19 år som ønsker seg en fritidsaktivitet, men som har behov for bistand til å starte med en aktivitet. Samme høst åpnet Kultur – møteplasser barn og unge i Lillestrøm kommune den nye fritidsklubben på Strømmen. Videre er et trygt og godt lokalsamfunn en viktig forutsetning for en god oppvekst. Derfor tok politikerne i daværende Skedsmo kommune i 2017, initiativ til en egen områdesatsning (Aktive Skjetten) på Skjetten (Skedsmo kommune 2017a).

---

² Prososial atferd er en betegnelse på atferd som er positiv, konstruktiv og hjelpende.

Skjetten er et tettsted i Lillestrøm kommune med rundt 10.000 innbyggere. Tettstedet grenser mot områdene Strømmen, Lillestrøm (bykjerne), og Skedsmokorset. Rett i utkanten av Skjetten går Europavei 6, forbi industriområdet Hvam, hvor Olavsgaard hotell ligger (Lokalhistoriewiki 2022). Selve Skjetten består av områdene Gamle Skjetten, Solvangen, Skjettenbyen og Guldhaug-Tømte. Skjetten var også det første store utbyggingsprosjektet i gamle Skedsmo kommune, og var også det første området i kommunen som ble et flerkulturelt samfunn (Wiik 2017). I dag er Skjetten og Strømmen de områdene i Lillestrøm kommune, med flest innbyggere med innvandrerbakgrunn. Det er i dag tre skoler på Skjetten. Skjetten skole, Gjellerås skole og Stav ungdomsskole. Skjetten har også et eget nærsenter.

Strømmen er tettsted i Lillestrøm kommune med rundt 12.500 innbyggere. Strømmen er en del av den sammenhengende bebyggelsen mellom Oslo og Lillestrøm, og ligger ved grensen til Lørenskog (Askheim 2020). Strømmen er også en del av det såkalte L-S-K triangelet (Lillestrøm, Strømmen og Kjeller), som har vært det viktigste satsningsområde med tanke på transformasjon og vekst fremover (Skedsmo kommune 2011). Strømmens identitet har historisk sett vært knyttet til sagbruk og industri som transportmiddelindustri og jern- og metallindustri med Strømmen Staal (tidligere Strømmen verksted) som spydspiss (ibid.).

I nyere tid har Strømmen utviklet seg til å bli et viktig handelssenter i Lillestrøm kommune, med et av landets største kjøpesentre. Etter at Strømmen storsenter åpnet dørene i 1985, har senteret blitt en viktig sosial arena og møteplass for både ungdom og voksne (Slottemo 2012). I likhet med andre større kjøpesentre, har Strømmen storsenter en rekke

tilbud rettet mot ungdom, både butikker og spisesteder, samt egen bowlinghall. Som et av Norges største kjøpesentre, trekker Strømmen storsenter både lokale og tilreisende kunder til senteret. Strømmen har i dag to togstasjoner; Strømmen stasjon og Sagdalen stasjon. Gode kollektive forbindelser gjør at mange ungdom tar turen til storsenteret, både lokale og tilreisende ungdom fra andre kommuner. Det er i dag fire skoler på Strømmen. En barneskole (Sagdalen skole), en ungdomsskole (Bråtejordet skole), en videregående skole (Strømmen videregående skole), samt en barne- og ungdomsskole for barn og ungdom med særskilte behov (Frydenlund skole og ressursenter).

1.2 Om rapporten

Arbeidsgruppen	
Fredrik Sundbø Hollerud	Fagleder i OUT
Joakim Teien	Kartleggings- og analyseteamet i OUT
Jimmy Nygård	Kartleggings- og analyseteamet i OUT
Inger Marthe Tvedt Gelius	Tidligere politikontakt for Lillestrøm kommune
Lars Erik Strand	Politikontakt for Lillestrøm kommune
Per Christian Vollebæk	Tidligere SLT-koordinator
Gry Løge Lid	SLT-koordinator

Arbeidsgruppen hadde første møte 26.08.21, og har deretter hatt månedlige møter. OUT har hatt det overordnede ansvaret for gjennomføring av arbeidsmøter, intervjuer, samt innhenting og gjennomgang av data. Joakim Teien har stått for den skriftlige utarbeidelsen av denne tilstandsrapporten.

2 Metode

I dette kapitlet redegjør vi for metode og gjennomføring av kartleggingen. Det er viktig å presisere at formålet med denne kartleggingen er å få mer kunnskap, og ikke å gjennomføre en vitenskapelig undersøkelse, da det stilles helt andre krav til gjennomføring. Funnene i undersøkelsen er derfor ikke generaliserbare, men kan fungere som pekepinn på noen utfordringer. Det er også viktig å være tydelig på at kartleggingen er en tilstandsrapport, som gir et situasjonsbilde i en begrenset periode, og at forholdene derfor kan ha endret seg, siden våre data ble samlet inn. Vi har også valgt å ikke ha med et eget teori-kapittel, men heller trekke inn teori underveis og der det er relevant. I samarbeid med arbeidsgruppen ble det valgt å undersøke hvorvidt:

- Ungdom på Skjetten og Strømmen føler seg trygge i sitt nærområde med tanke på vold, trusler og narkotika.
- Ungdom på Skjetten og Strømmen opplever ungdomsmiljøet som trygt
- Ungdom på Skjetten og Strømmen blir rekruttert til organisert kriminalitet?

I tillegg valgte vi å undersøke hva ungdom, foresatte, samarbeidspartnere og andre mener om omdømmet til Skjetten og Strømmen.

Design

For å få svar på våre problemstillinger, har vi benyttet oss av såkalt «*metodetriangulering*» som innebærer at vi har benyttet oss av både kvalitative og kvantitative metoder. Da vi ønsket å få kunnskap om hvorvidt det brede lag av ungdom og foresatte på Skjetten og Strømmen opplever sine nærområder og ungdomsmiljøet som trygt, valgte vi å benytte oss av spørreskjemaer. Når det gjelder de voksne informantene, valgte vi å benytte

dybdeintervjuer til datainnsamling, da metoden er godt egnet til å få utdypende svar og nyanser. Vi valgte en semistrukturert tilnærming for å åpne for at informantene kunne komme med nye vinklinger og temaer som kunne være interessante å utforske.

Dybdeintervjuene ble gjennomført med utgangspunkt i noen forhåndsbestemte spørsmål. For å kartlegge uteområdet på Skjetten og på Strømmen, ble feltobservasjon valgt som metode, da feltobservasjon allerede inngår som en del av det oppsøkende arbeidet til OUT.

Utvalg

For å få svar på våre problemstillinger, valgte vi et «strategisk utvalg», som innebærer at informantene har egenskaper eller kvalifikasjoner som er strategisk for problemstillingene. For å få inn flere perspektiver ønsket vi å innhente data fra flere ulike kilder, både ungdommen selv, foresatte og andre relevante voksenpersoner. Da ungdom i alderen 13-18 år, anses som en hovedmålgruppe for OUT når det gjelder forebyggende arbeid, valgte vi å sende ut spørreundersøkelsen til både ungdomstrinnet og videregående trinn. I tillegg ble spørreundersøkelsen sendt ut til 7. trinn, da det var interessant å undersøke om noen av problemstillingene var aktuelle allerede på barneskolen.

Totalt 813 elever svarte på spørreundersøkelsen. Tabell 1.1 under viser antall svar fra hver skole. Det er relativt jevn fordeling mellom gutter og jenter som har svart på undersøkelsen.

Tabell 1.1

Skole	Svar	Totalt antall elever
Stav ungdomsskole 8 og 9 trinn.	193	277
Bråtejordet ungdomsskole 8 og 9 trinn	245	273
Sagdalen barneskole 7. trinn	77	90
Skjetten barneskole 7. trinn	65	91
Gjellerås barneskole 7. trinn	60	79
Strømmen videregående skole	173	Ca.900 (1200 inkludert voksenopplæring, ikke talt med her)
Totalt	813	1710

Totalt 139 foresatte svarte på spørreundersøkelsen. Tabell 1.2 under viser svarfordeling fra hver skole.

Tabell 1.2

Skjetten	Svar	Totalt antall foresatte
Skjetten barneskole 7. trinn	11	182
Gjellerås barneskole 7. trinn	12	158
Stav ungdomsskole	75	554
Totalt	98	894
Strømmen	Svar	
Sagdalen barneskole 7. trinn	18	180
Bråtejordet ungdomsskole	57	546
Totalt	75	726

Skoleledelsen på de forskjellige skolene hjalp til med å distribuere undersøkelsen til de foresatte gjennom Vigilo. Spørreskjemaet ble også oversatt til engelsk for å nå ut til flere foresatte.

Under følger en fullstendig liste over informantene som ble intervjuet.

Tabell 1.3

Tjenester	Data
OUT	Egne feltobservasjoner og inntrykk av ungdomsmiljøet. Informasjon fra OUT sine skolekontakter og ungdomsmentorene.
Politiet	Kriminalstatistikk hvor ungdom har vært involvert
SLT-koordinator	Ungdomsutvikling, trender og utfordringer
Folkehelsekoordinator	Levekårsstatistikk
Barnevernvakten	Barnevernssaker
Barneverntjenesten	Barnevernssaker

Tabell 1.4

Skole	Informanter	Antall Informanter
Sagdalen skole	Skoleledelsen	1
Gjellerås skole	Skoleledelsen	1
Bråtejordet skole	Skoleledelsen, sosiallærer og miljøarbeider	3
Stav skole	Skoleledelsen	1
Strømmen videregående skole	Skoleledelsen og miljøarbeidere	4
IMDi Strømmen videregående skole	Minoritetsrådgiver	1
OUT	Ungdomsmentorene skolekontakter	2

Tabell 1.5

Fritid	Informanter	Antall informanter
Jolly fritidssenter (Skjetten)	Klubbledere	2
Ungdomsklubben på Strømmen	Klubbledere	1
Natteravnene på Strømmen	Leder	1
Skjetten nærsenter	Eiere og vektere	3
Strømmen storsenter	Eiere og vektere	2
Skjetten sportsklubb	Leder og trener	2
Strømmen IL	Leder	1
Idrettsrådet i Lillestrøm	Leder	1

FAU på de ulike skolene ble ikke intervjuet, da foresatte sin tilbakemelding ville komme fram i spørreskjemaet som ble usendt til foresatte. Vi forsøkte å få tilnærmet likt antall informanter fra ungdomsskolene, men ikke alle hadde mulighet til å stille til intervju.

Framgangsmåte

Datamaterialet ble samlet inn i perioden 01.09.21 til 01.09.22. Det ble først bestemt at kartleggingen skulle gå over et halvt år, men kartleggingsperioden ble etter hvert forlenget, da de forskjellige årstidene kan ha en innvirkning på aktivitetsnivået ute i ungdomsmiljøene. Vi valgte å utarbeide et elektronisk spørreskjema i Microsoft Forms, da det ga informantene mulighet til å være anonyme. OUT hadde møte med personvernombudet i Lillestrøm kommune for å sikre at personvernet til den enkelte ble ivaretatt. I utformingen av spørsmålene i spørreskjemaet, tok vi utgangspunkt i spørsmålene fra den tidligere kartleggingen av ungdomsmiljøet på Sørumsand i regi av OUT (2021). Vi valgte imidlertid å legge til noen ekstra spørsmål for å belyse flere utfordringer som er nevnt under problemstillinger i denne rapporten. I prosessen med å utforme spørsmålene til spørreskjemaet, tok vi kontakt med Strategi og analyse i Lillestrøm kommune for faglige innspill og råd. For å få flest mulig svar fra ungdommen på spørreundersøkelsen, var det ønskelig at undersøkelsen ble gjennomført i skoletiden. Videre ble skoleledelsen på de aktuelle skolene spurt om de kunne bidra til å distribuere undersøkelsen videre til elevene og til foresatte, noe alle var positive til.

Det ble også utformet et eget skriv til kontaktlærerne med informasjon om undersøkelsen, samt en anmodning om at undersøkelsen ikke bør tas rett før friminutt, da det kan påvirke elevenes motivasjon for å gjennomføre undersøkelsen. Når det gjelder dybdeintervjuene ble de enten gjennomført på informantenes arbeidsted, OUT sitt kontor eller via Teams, avhengig av hva som passet best for informantene. Vi valgte å ikke transkribere intervjuene i sin helhet, men heller notere informasjon som kunne være relevant for våre problemstillinger. Vi informerte også informantene om at de ville få anledning til å lese rapporten før den ble publisert, dersom vi brukte mer direkte sitater. Et informasjonsskriv om undersøkelsen ble også sendt til øvrige informanter på forhånd.

Fra september 2021 økte OUT sin tilstedeværelse på Skjetten og Strømmen med faste feltruter tre kvelder i uken. På de andre ukedagene og i helgene, hadde OUT også tilstedeværelse i andre områder av kommunen. Feltrutene ble utarbeidet i samråd med politiet og SLT-koordinator i Lillestrøm kommune, med utgangspunkt i OUT og politiet sine erfaringer. Videre ble det utarbeidet en instruks for feltarbeidet over hva som skulle registreres i feltrapportene:

- Kontakt med ungdom
- Observasjoner av ungdom, barn og familier
- Salg og bruk av rusmidler, funn av brukerutstyr
- Hendelser som for eksempel uro, hærverk eller slåsskamper
- Organisert aktivitet

I tillegg skulle feltrapporten inneholde en generell beskrivelse av miljøet; om det var mange ungdom, barn og familier ute, positive aktiviteter i miljøet, hendelser fra innbyggere, arrangementer og værforhold. Det ble også lagt til i feltrapportene om det skulle foregå store arrangementer andre steder som ville trekke ungdom.

Tabell 1.6

OUT - Feltruter
Skjetten senter Rundt og inne på senteret, rundt stadion, Gjellerås skole, ned mot Alingsåsveien
Sagdalen skole Mot undergang, Strømsveien, Sagdalen stasjon
Strømmen storsenter Rundt og inne på senteret, Strømmen stasjon, Slorahallen og Bråtejordet ungdomsskole

I januar 2022, endret imidlertid OUT sine tidspunkter for feltrutene, og reduserte de faste feltrutene på Skjetten og Strømmen fra tre til to kvelder i uken. Dette på bakgrunn av at tilbakemeldingene fra de ansatte i OUT og feltrapportene, viste at det var rolig med tanke på

ungdomsaktivitet i disse områdene. Endringen skjedde også som følge av at politiet og OUT registrerte en utvikling med flere ran av ungdom på Lillestrøm stasjon. OUT valgte derfor å ha øke sin tilstedeværelse der.

Funn

Funnene har blitt analysert av OUT og bearbeidet av arbeidsgruppen. Etersom tolkningen av funnene kan påvirkes av hvem som analyserer dem, vil vi kort redegjøre for arbeidsgruppens faglige sammensetning. Arbeidsgruppen har i hovedsak bestått av ansatte med sosialfaglig og samfunnsvitenskapelig bakgrunn, med unntak av politiet. Der det er relevant, har vi i vår analyse forsøkt å belyse våre funn i lys av større samfunnsmessige utviklingstrekk.

Svakheter ved kartleggingen

I denne delen vil vi kort redegjøre for kvaliteten på kartleggingen gjennom å belyse eventuelle svakheter. Når det gjelder spørreundersøkelser rettet mot ungdom, er det diskutabelt hvorvidt ungdom faktisk svarer ærlig på spørsmålene. Et annen faktor som kan påvirke svarene er at ungdom ikke har motivasjon til å svare på slike undersøkelser. Det at spørreundersøkelsen ikke var for lang, i tillegg til å bli gjennomført i skoletiden, kan ha bidratt til at flere valgte å gjennomføre. Når det gjelder spørsmålene i spørreskjemaet, åpner flere av spørsmålene for fortolkning. Det ble ikke gjennomført noen forsøkspilot på ungdom i forkant, og vi vet derfor ikke om hvorvidt spørsmålene var tydelige å forstå, eller om det var rom for misforståelser. Når det gjelder spørreundersøkelsen til foresatte, ble det vurdert som et problem at flere muligens ville ha vanskeligheter med å svare på undersøkelsen på grunn av begrensede norskerdigheter. Både Skjetten og Strømmen har som nevnt tidligere, en høy andel flerkulturelle. Spørreundersøkelsen til foresatte ble oversatt til engelsk, men det ble vurdert som for omfattende å oversette den til enda flere språk. Fordi spørreundersøkelsen ble sendt ut like før sommerferien, fikk vi ikke inn svar fra 10-trinn, som utgjør en svakhet i vårt materiale. Vi fikk også svært få svar fra videregående skole før sommerferien, og

undersøkelsen ble derfor sendt ut på nytt høsten 2022. En svakhet ved bearbeidelsen av informasjon fra intervjuene, er at intervjuene ikke ble transkribert i sin helhet. Det vil si at OUT kan ha tolket noen av svarene feil. Videre var det stor forskjell på hvordan informantene ordla seg. Noen var meget fortvilte over utfordringene de stod i, noe som kan ha påvirket hvordan informantene svarte på spørsmålene. I noen tilfeller kunne det også være utfordrende for kartleggings- og analyseteamet til OUT å tolke alvorligheten og omfanget av det informantene beskrev.

Når det gjelder feltobservasjonene til OUT, ble som nevnt tidspunktene for feltobservasjon endret underveis. Det kan ha hatt betydning for datagrunnlaget. Det kan også ha forekommet negative hendelser med ungdom på Skjetten og Strømmen i kartleggingsperioden, som ikke OUT har registrert, da OUT ikke har vært til stede hele tiden. En høyere tilstedeværelse av OUT og politiet, kan også ha hatt en forebyggende og konfliktdempende effekt.

3 Funn

3.1 OUT

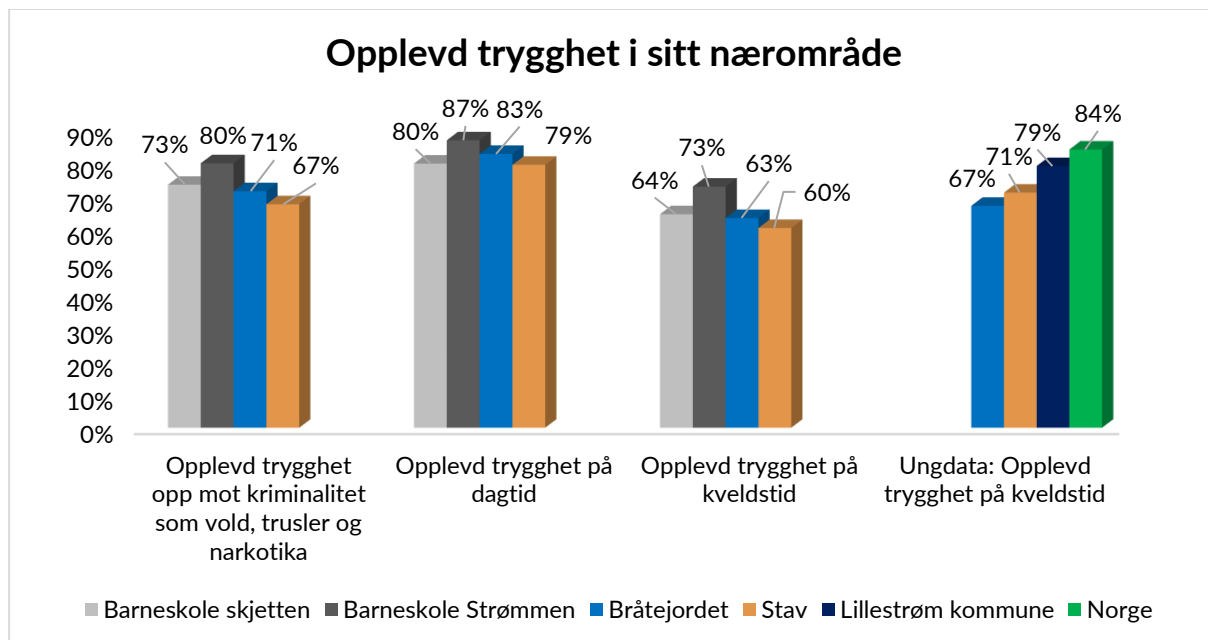
Fra september 2021 til september 2022 har OUT drevet systematisk feltarbeid 2-3 kvelder i uken på Skjetten og Strømmen, i tillegg til normal drift med oppsøkende arbeid i hele kommunen. I denne perioden har OUT vært i kontakt med 992 ungdom på Skjetten og Strømmen, fordelt på 60 kvelder, noe som tilsvarer et treff på cirka 16 ungdom i gjennomsnitt hver kveld. Noen få kvelder observerte OUT grupperinger på rundt 10-12 ungdom, men det har vært registrert få større ansamlinger av ungdom, fest eller kriminalitet i løpet av kartleggingsperioden. OUT har registrert 6 tilfeller av vold og trusler, men ingen alvorlige hendelser. Vi har også observert noen tilfeller der ungdom har vært engstelige for slåsskamper, og hvor det har vært noe knuffing blant dem. På dager hvor det har vært dårlig vær, har det vært færre ungdommer ute, noe vi også observerer i andre deler av kommunen. OUT har ellers registrert en del positiv aktivitet. På Skjetten har vi blant annet observert at fotballbanen brukes mye av barn og ungdom, og at flere familier bruker uteområdene. OUT har også registrert få negative hendelser med ungdom på Strømmen. Skolegården, og området rundt Sagdalen skole var et område hvor det ble meldt bekymring inn i forkant av kartleggingen. OUT har imidlertid gjort få observasjoner av ungdom som henger rundt Sagdalen skole, men det er observert noen tilfeller der ungdom røyker cannabis, samt noe salg av illegale rusmidler i området. I det store og det hele har OUT registrert få negative hendelser både på Skjetten og Strømmen i kartleggingsperioden.

3.2 Spørreundersøkelse ungdom

Trygghet

For å få kunnskap om hvorvidt ungdom på Skjetten og Strømmen føler seg trygge i sine nærområder, ble ungdommene bedt om å angi på en skala fra 1 -10, hvor trygt de opplevde sitt nærområde, med tanke på kriminalitet som vold, trusler og narkotika. I spørreskjemaet var tallet 1 definert som veldig utrygt og tallet 10 som veldig trygt. Ungdommene svarte kun for sitt bostedsområde. Ungdommene ble også bedt om å oppgi hvor trygt de opplevde sitt nærområde på dagtid og på kveldstid. Som tabellen under viser svarer flertallet av ungdommene at de opplever Skjetten og Strømmen som trygge områder. Det er imidlertid langt færre på Stav ungdomsskole som opplever sitt nærområde som trygt. Graf 1.1 viser også at det er en forskjell på opplevelsen av trygghet på dagtid og kveldstid, og gjennomsnittlig skårer Lillestrøm kommune lavere på opplevd trygghet, enn på landsbasis.

Graf 1.1

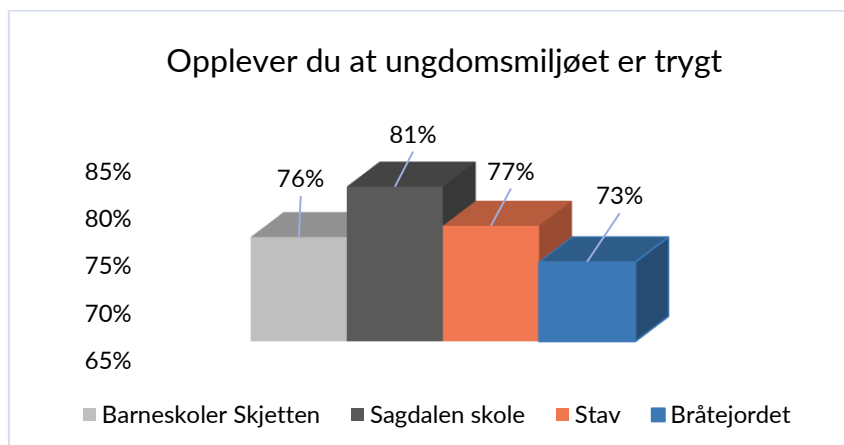

Grafene viser svarene fra de ulike skolene i prosent, samt ungdatatallene for hele Lillestrøm kommune, samt de nasjonale tallene. Tabellen viser for hver enkelt skole. Det er ikke mulig å sammenlikne skolene, da det blant annet var ulik svarprosent på de ulike skolene.

Ungdomsmiljøet

Videre fikk ungdommen spørsmål om de oppfattet ungdomsmiljøet som trygt. Her svarte flertallet av de spurte «Ja» til at de opplever ungdomsmiljøet som trygt. Med noen variasjoner viser likevel graf 1.2 nedenfor at en fjerdedel av elevene opplever ungdomsmiljøet som utrygt på Skjetten og Strømmen.

Graf 1.2

Vi har ikke tatt med Strømmen videregående skole, da flere av elevene ikke er bosatt i Lillestrøm kommune.

Hvor føler du deg utrygg?

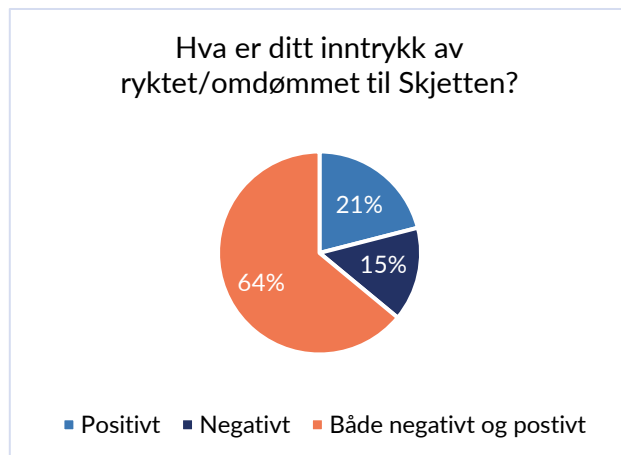
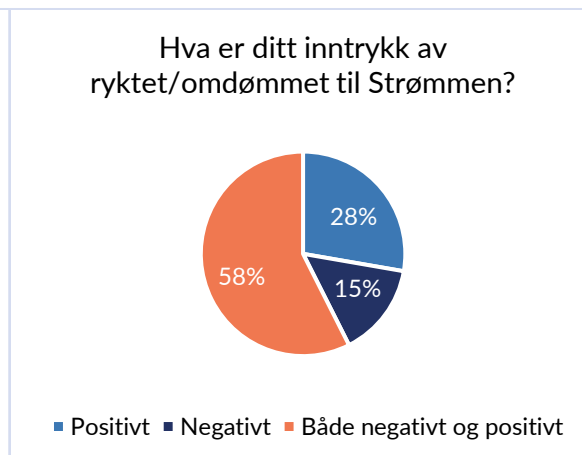
I spørreundersøkelsen fikk også ungdommene mulighet til å presisere om det var noen områder på Skjetten og Strømmen de føler seg utrygge. De kunne også velge å utdype hvorfor de følte seg utrygge i områdene de hadde krysset av for. Vi valgte å la alle ungdommene få svare på dette spørsmålet, uavhengig av bostedsområde. De kunne også krysse av for flere valg. De fleste krysset av for at de ikke følte seg utrygge i noen av områdene. Det var imidlertid noen områder som utpekte seg som mer utrygge: Stav skole etter skoletid, Strømmen storsenter, Strømmen stasjon, sosiale medier og hjemme. De som valgte å utdype årsaken til utryggheten, nevnte blant annet ansamlinger og «gjenger» som årsak, uten at det ble presisert om det var snakk om ungdommer eller voksne. Noen av

informantene refererte til disse personene som «gangstere». På Stav ungdomsskole, var det mest ansamlinger av ungdommer som ble nevnt som årsak til utrygghet. På Strømmen storsenter ble ulike eksempler på trusler, vold og rus oppgitt som årsak, mens «gjenger», og salg og bruk av illegale rusmidler i hovedsak ble nevnt som årsaker til utrygghet på Strømmen stasjon. Når det gjelder sosiale medier, ble «exposing» og trusler, nevnt som årsaker til utrygghet. «Exposed-kontoer» er lukkede kontoer på sosiale medier som Snapchat og TikTok, hvor det deles bilder og videoer av sex, overgrep, vold og narkotikabruk. Navnet «Exposed» henviser trolig til at kontoene brukes til å eksponere eller henge ut personer, (Kripos 2022). Flere hadde også krysset av for kategorien «annet», uten at det ble gitt noen forklaring på hva dette dreide seg om. Det samme gjaldt de som hadde krysset av for at de følte utrygghet «hjemme». En grunn til at ingen valgte å utdype dette noe mer, kan være at det oppleves som et sårt og vanskelig tema for ungdommen som krysset av for dette i skjemaet.

Omdømme

Ettersom det har vært en del negative rykter rundt ungdomsmiljøet på Skjetten og Strømmen, fikk også ungdommen spørsmål om omdømmet. Her svarte ungdommen for omdømmet på sitt bostedsområde. På Skjetten var det 319 ungdommer som svarte, mens det på Strømmen var 494. Som diagrammet under viser, svarte de fleste at omdømmet til både Skjetten og Strømmen er både positivt og negativt. Det var også flere som svarte at omdømmet er mer positivt, enn negativt. Det kan muligens være at vi hadde fått andre svar dersom vi hadde avgrenset spørsmålet til å handle om for eksempel kriminalitet.

Diagram 1.1

Diagram 1.2

Rekruttering til kriminalitet

Til slutt fikk ungdommene spørsmål om de kjenner noen ungdommer som har måtte utføre kriminelle handlinger mot sin vilje, samt om de selv har måttet utføre slike handlinger. Vi valgte å eksemplifisere dette med: Selge/hente/levere narkotika, true noen for penger, utøve vold eller seksuelle handlinger. Som det kommer frem av vår tabell under, er det ganske mange som kjenner noen som har måttet utføre kriminelle handlinger mot sin vilje. Det er kun noen få som selv oppgir at de har måttet utføre kriminelle handlinger mot sin vilje. Det er noen færre på 7. trinn enn på ungdomstrinnet, som er å forvente, men våre funn viser at rekruttering til kriminalitet er en problematikk som er gjeldende allerede på 7. trinn.

Tabell 1.7

Skole	Kjenner noen som har utført kriminelle handlinger mot sin vilje	Har måttet utføre kriminelle handlinger selv	Antall svar totalt
Barneskolene	36	9	202
Bråtejordet	53	9	244
Stav	44	11	194
Strømmen VGS	42	7	173

I tabellen fremstilles tallene for de tre barneskolene samlet. Tabellen viser antall elever fra de ulike skolene.

Ettersom vi valgte å inkludere seksuelle handlinger som et eksempel på kriminalitet, kan det hende at flere av svarene handler om dette. Tall fra Ungdataundersøkelsen på ungdomstrinnet for Lillestrøm kommune 2022, viser at 17% jenter og 9% gutter har opplevd seksuell trakassering i Lillestrøm kommune (Ungdata 2022). I ettertid ser vi at det kunne vært nyttig å skille dette ut som et eget spørsmål. I et oppfølgingsspørsmål kunne ungdommen krysse av for hvem som presser dem til å utføre de kriminelle handlingene. Ukjente, venner og andre ungdom ble i hovedsak nevnt.

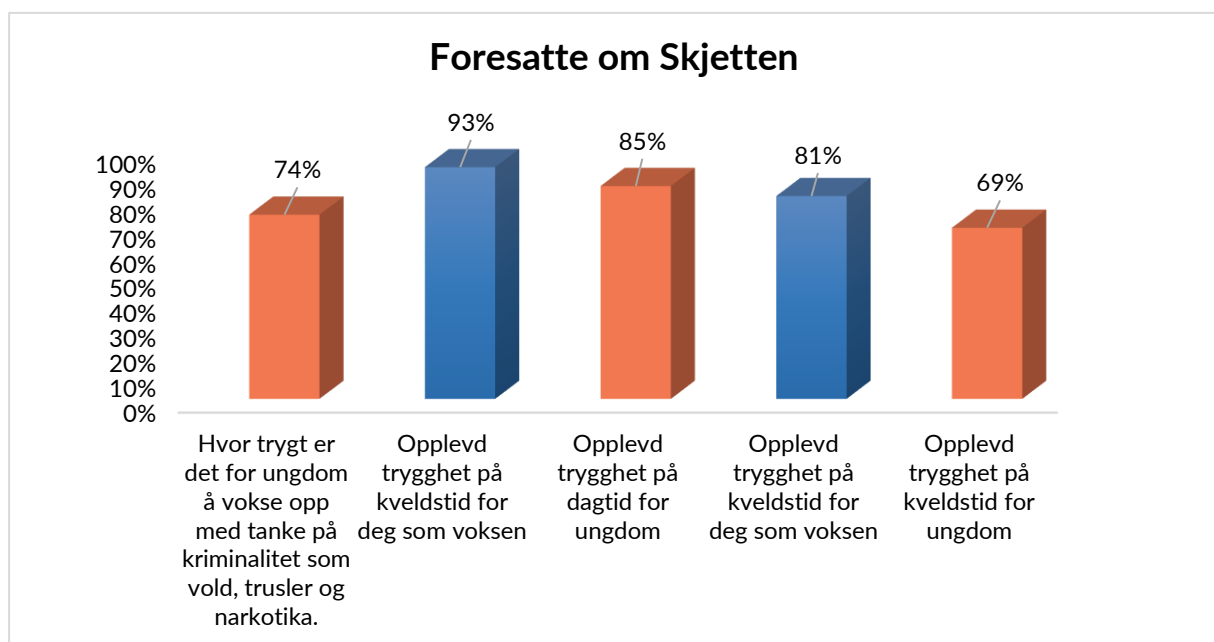
3.3 Spørreundersøkelse foresatte

Fra foresatte, fikk vi inn totalt 139 svar av totalt 1626 mulige foresatte, som er et lite antall. De foresatte fikk noenlunde samme spørsmål som ungdommen, og de svarte for sitt nærområde avhengig av ungdommens skoletilhørighet.

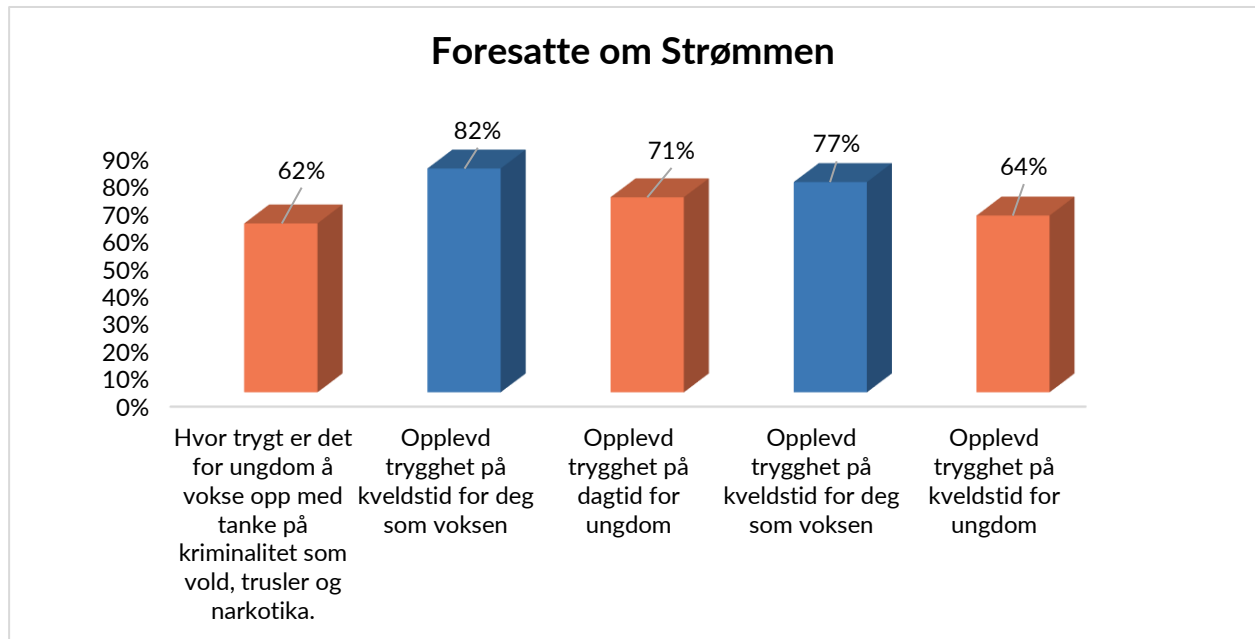
Trygghet

På spørsmålene som omhandlet trygghet i nærområdet, svarte foresatte både for seg selv, og for sin ungdom. Grafene under viser svarene i prosent på spørsmålene om trygghet. Som det kommer fram i Graf 4.1 og 4.2, opplever de fleste foresatte som svarte på undersøkelsen, at både Skjetten og Strømmen er trygge områder, både for dem selv og for sin ungdom. Det er forskjell mellom opplevd trygghet på dagtid og kveld, da flere opplever både Skjetten og Strømmen som mer utrygt på kveldstid. Foresatte på Strømmen opplever sitt nærområde som mer utrygt for både seg selv og sin ungdom, sammenliknet med foresatte på Skjetten.

Graf 4.1

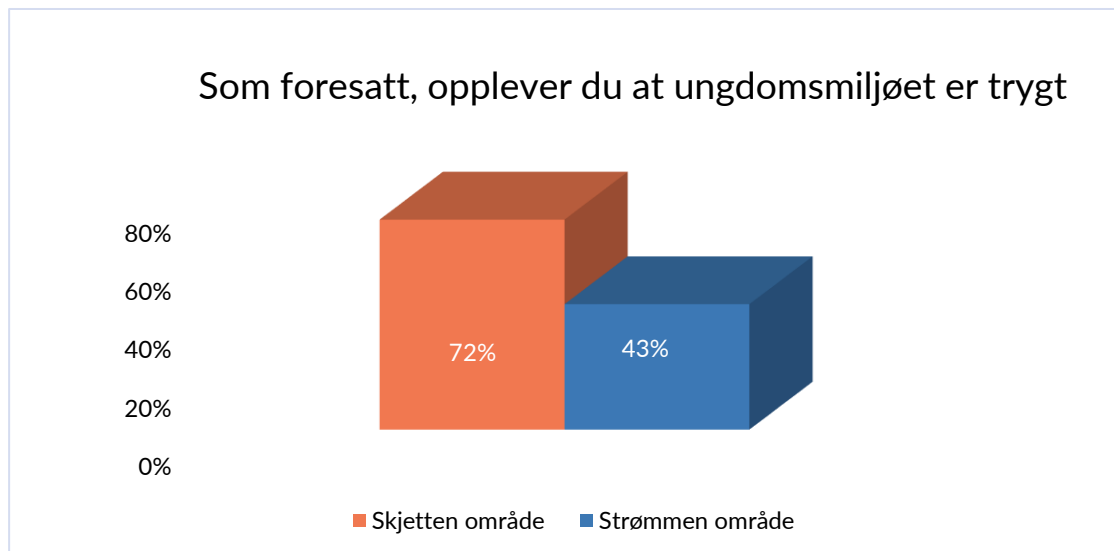
Graf 4.2

Ungdomsmiljøet

På spørsmålet om de opplevde ungdomsmiljøet på Skjetten og Strømmen som trygt, svarte de foresatte på Skjetten i større grad at de opplevde ungdomsmiljøet som trygt, enn foresatte på Strømmen. Av årsaker til at ungdomsmiljøet ikke oppleves som var trygt, ble ungdomsgrupperinger og problematikk rundt det flerkulturelle samfunn og integrering nevnt.

Graf 4.3

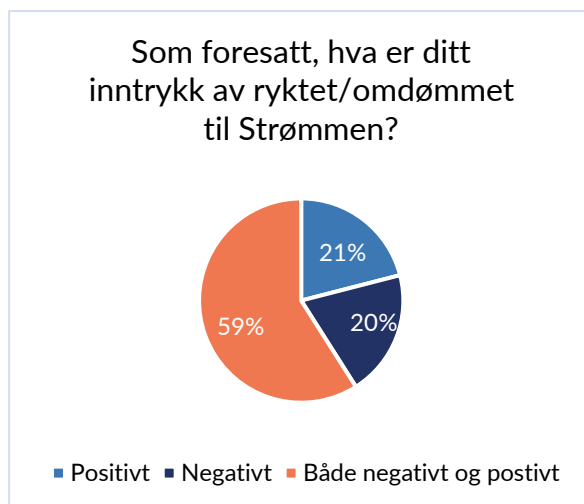
Utrygge områder for ungdom

Foresatte fikk også mulighet til å angi hvilke områder på Skjetten og Strømmen de opplevde som utrygt for sin ungdom å oppholde seg. Mens flertallet av ungdommene svarte at det var trygt alle steder, var ikke dette like tydelig blant de foresatte. De områdene som de foresatte mente var utrygge var: Sagdalen skole, Strømmen storsenter, Strømmen stasjon, Sagdalen stasjon, Skjetten nærsenter, og sosiale medier. Som årsaker til utrygghet på Sagdalen skole, ble kjøp og salg, samt bruk av illegale rusmidler nevnt, sammen med gjenger og slåsskamper. Når det gjelder Strømmen storsenter, ble ran og stjeling, gjenger/tilreisende gjenger og slåsskamper nevnt. Det ble ikke presisert om det var snakk om man følte utrygghet inne på senteret eller i området rundt. Når det gjelder Strømmen stasjon ble gjenger, slåssing og rus, nevnt som årsaker til utrygghet. Det samme gjaldt Sagdalen stasjon, med unntak av gjenger. Det kom også flere eksempler på generell ungdomsproblematikk. På Skjetten nærsenter, ble salg og bruk av illegale rusmidler, samt gjenger nevnt. Vold ble i mindre grad nevnt, enn i de andre områdene. Når det gjelder sosiale medier, ble «exposed-kontoer», trusler, avtalte slåsskamper, «beefing», salg av illegale rusmidler og mobbing nevnt som årsaker til utrygghet.

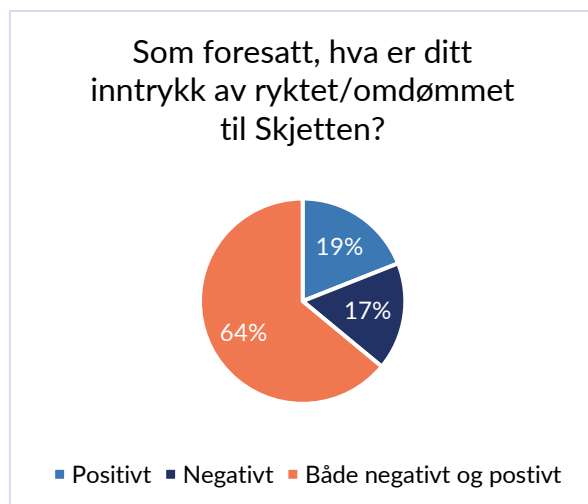
Omdømme

Når det gjelder omdømme, svarte flertallet av de foresatte, at de både har et positivt og negativt inntrykk av nærområdet sitt. Det er også flere foresatte som har et positivt enn et negativt inntrykk.

Diagram 2.1

Diagram 2.2

Rekruttering til kriminalitet

På spørsmålene som omhandlet rekruttering til kriminalitet, var det ingen store funn. De få foresatte som hadde kjennskap til dette, oppgav at det var annen ungdom, venner og andre voksne som presset ungdommen til å utføre kriminelle handlinger mot sin vilje.

3.4 Intervjuer

I intervjuene ønsket vi å undersøke om de voksne som enten jobber med, eller på annen måte er i kontakt med ungdom på Skjetten og Strømmen, opplever områdene som trygge, samt om de opplever ungdomsmiljøet som trygt. I intervjuet fikk informantene spørsmål om de hadde observert eller vært vitne til utfordrende hendelser med ungdom det siste året, og om de opplevde Skjetten/Strømmen som trygge områder. De fikk også spørsmål om de hadde mottatt mange bekymringer fra ungdom eller andre voksne rundt ungdomsmiljøet, og om de hadde kjennskap til at ungdom blir rekruttert til kriminalitet. Til slutt fikk informantene spørsmål om de hadde merket noen endring i ungdomskulturen de siste årene. Dette var et tema som kom opp i de første intervjuene, og vi valgte derfor å ta med dette spørsmålet videre. Avslutningsvis fikk informantene anledning til å komme med forslag til tiltak.

Skjetten

Blant disse informantene, var det få som hadde vært vitne til utfordrende hendelser med ungdom. Ingen av informantene hadde heller hørt om, eller vært vitne til mye festing eller uro med ungdom. Det kan ha sammenheng med koronapandemien, og at ungdommen har vært mindre ute. Både idrettslaget og fritidsklubben måtte holde stengt i perioder på grunn av smitteversrestriksjoner. Idretten har opplevd noen tilfeller av hæverk på klubbhuset og fotballbanen, og på Skjetten nærsenter har det vært noen få ungdommer som har kommet innom etter skoletid og lagd litt bråk. Dette har vært noen hendelser med enkeltungdom. Senterleder opplever at de aller fleste ungdommene oppfører seg bra. Hen sier også at mye har bedret seg på Skjetten de siste årene, og at nærmiljøet preges av mye positiv aktivitet. Sist senteret hadde større ungdomsutfordringer var rundt år 2000, da det var en del hæverk, samt trusler mot kunder og butikkansatte på butikkenteret.

De informantene som er ansatt i skolen har derimot opplevd flere utfordringer med ungdom. På en av skolene har det vært flere tilfeller av vold og trusler mellom elever, og mot lærere. I

en periode opplevde de ukentlige voldsepisoder på skolen. De opplevde også utfordringer med en liten gruppe elever, som samlet seg på tvers av 6. og 7. trinn. Det har også vært tilfeller hvor elever tvinges til å gi andre elever juling, for å få innpass. På en annen skole, har det derimot vært en utfordring med eldre gutter i ungdomsskolealder, som bruker barneskoleelever til å selge brus, godteri og nikotinholdige produkter til andre elever. De eldre ungdommene skal ha truet de yngre med juling, dersom elevene ikke gjorde som de sa. På en annen skole har det vært noen voldsepisoder mot lærere og noe hærverk, samt utfordringer med stjeling av dyre merkeklær som senere blir lagt ut for salg. Det har også vært tilfeller av salg av vape (E-sigaretter) på skolen.

Videre ble informantene spurt om de opplever at ungdomsmiljøet på Skjetten var trygt. Dette spørsmålet ble også fulgt opp med et spørsmål om de opplevde at det var trygt å være ute. Det var få tilbakemeldinger om at det er utrygt på Skjetten. Klubblederne på Jolly fritidsklubb, hadde imidlertid hørt at det var en del slåsskamper og rusbruk på Skjetten. Det var kun en av informantene som tydelig gav uttrykk for at ungdomsmiljøet ikke var trygt. Grupperinger blant enkelte av elevene på skolen ble nevnt som en av grunnene, samt at brakkene bak Gjellerås skole ble brukt til salg av illegale rusmidler, slik at ungdom og voksne ikke ville gå forbi der på kveldstid. Informantene fikk også spørsmål om de hadde mottatt mange bekymringer fra ungdom eller voksne rundt ungdomsmiljøet på Skjetten. Ingen av informantene hadde mottatt bekymringer fra ungdom eller foresatte, men en av informantene hadde hørt at mange foresatte var bekymret. Til slutt fikk informantene spørsmål om de hadde kjennskap til hvorvidt ungdom ble rekruttert til kriminalitet. Det gjennomgående var at flere hadde hørt rykter, men få som hadde vært vitne til noe selv.

Strømmen

Blant informantene som jobber med, eller på annen måte er i kontakt med ungdom på Strømmen, var det flere som nevnte utfordringer med tilreisende ungdom fra andre kommuner. En av informantene understreket dette på følgende måte: «*Det er jo bare å se på*

busstoppet, det kommer jo lass med ungdommer som skal inn på senteret». Opplevelsen var at gjenger med tilreisende ungdom stod for mye bråk og støy, og at disse kunne skremme innbyggerne. Det var snakk om både yngre og eldre ungdom i alderen 12 til 20 år. Både senterleder og vekterne ved Strømmen storsenter forteller at de opplever mer bråk på senteret når tilreisende ungdom møter de lokale ungdommene. De beskriver også de tilreisende ungdommene som «tøffere» i atferden, spesielt ungdom fra Oslo. Senterleder tror at de lokale ungdommene oppfører seg bedre, da det får større konsekvenser for dem, dersom de skulle bli utestengt fra senteret. Hen tror blant annet det handler om den innsatsen som ble gjort på senteret etter stor slåsskamp med 100-150 ungdommer utenfor McDonalds for noen år siden. Etter dette tok senteret grep og kjørte en hard linje med lav terskel for utestengelse hvor ungdommer som gikk i grupper, ble løst opp og vist ut av senteret. Senterleder tror at det bidro til å etablere et rykte blant de lokale ungdommene om mulige konsekvenser av dårlig oppførsel.

Det har imidlertid vært noen utfordringer med en gruppe lokale ungdommer som opptre med en utfordrende atferd. Vekterne anslår at det er snakk om rundt 15 ungdommer. Disse ungdommen prøver å tøffe seg, noe som er til sjenanse for andre kunder ved senteret. Senterleder og vekterne opplever at de har få utfordringer med ungdommer inne på senteret, og at de aller fleste ungdommer oppfører seg bra, men at det gjerne blir utfordringer når de er flere sammen. Videre opplever de at det er lite rus inne på senteret, men de er kjent med at det har forekommet noe kjøp og salg. Senterleder tror de ikke har så store utfordringer inne på senteret, da de har høy vektetetthet og overvåkningskameraer. Hen fremhever også betydningen av å ha erfarne vektere, og at ingen av vekterne er under 30 år. Vekterne er tryggere i møte med utfordrende ungdommer, enn for eksempel yngre og mindre erfarne vektere, og har mer erfaring med konflikthåndtering. Strømmen storsenter har også hatt lite gjennomtrekk i vokter-staben. Vekterne forteller at de er opptatt av en gjensidig respekt med ungdommene, og at de ønsker å møte ungdommen på en god måte. Senterleder og vekterne tror derfor det foregår mer i området rundt senteret, enn inne på senteret. De har imidlertid hørt om tilfeller hvor ungdom har blitt ført ut av senteret for så å bli ranet. Det har også vært en del utfordringer med ungdom ved inngangen til senteret ved

McDonalds og på plassen, foran Strømmen bibliotek. Det er færre utfordringer på Burger King, noe som senterleder tror handler om at Burger King ligger mer åpent til inne på senteret. Ellers nevnte informantene noen tilfeller av rusbruk. En informant har blant annet registrert at det har vært noen grupper med ungdom som har sittet på tribunen på Strømmen stadion og røyket cannabis.

Når det gjelder informantene som er ansatt i skolen på Strømmen, hadde de vært vitne til flere utfordrende hendelser med ungdom. Vårt inntrykk er at det er forskjeller mellom skolene og trinnene når det gjelder både omfang og alvorlighetsgrad. På en av skolene ble det fortalt om tilfeller med vold og trusler mot enkeltelever, som til dels har handlet om konflikter mellom elevenes eldre brødre. På en annen skole fortalte informantene om mye konflikter mellom elever, og at det hadde vært flere tilfeller av trusler mot andre elever og voksne ved skolen, samt trusler mellom elever på sosiale medier. Informantene kunne også vise til konkrete tilfeller av slåsskamper, samt ett tilfelle hvor det ble trukket kniv. Skolen hadde også opplevd å få besøk av elever fra andre skoler, som er i konflikt med deres elever.

Samtlige informanter ved samme skole fortalte om store utfordringer med atferds- og holdningsproblemer hos enkelte elever, og at det var en gruppe elever som påvirket miljøet negativt. De var imidlertid ikke samstemte om hvor mange elever det var snakk om. Det ble nevnt alt fra 15 til 45 elever. Informantene uttrykte også bekymring for språket ungdommene brukte mot hverandre og mot de voksne. Videre opplevde informantene at det ikke var greit for elevene å skille seg ut i elevmiljøet, spesielt knyttet til seksualitet, og at det også forekom rasisme mot etnisk norske, og at det blant noen av elevene ble oppfattet som ukult å være «hvit». Det hadde også vært tilfeller av det informantene omtalte som «Haram-politi», hvor elever som har hatt skinke i matpakken hadde opplevd å få negative kommentarer på dette. Informantene opplevde imidlertid at elevene selv ikke kunne så mye om religion, men at dette ble brukt som strategi for å markere tilhørighet og utøve makt ovenfor andre elever.

Informantene var også sikre på at det forekom salg av illegale rusmidler på skolen, uten at de kunne vise til konkrete tilfeller. Ellers var de kjent med tilfeller av salg og røyking av Vape (E-sigaretter) i skoletiden. konflikter i skolemiljøet ble også nevnt av informantene på en annen

skole på Strømmen. De opplevde at konflikter som angår fritiden, ble dratt inn på skolen. De hadde hatt flere tilfeller av besøkende elever som «leter» etter noen av deres elever, på grunn av konflikter. Informantene ved denne skolen kunne også fortelle at det forekom omsetning av illegale rusmidler på skolen, og at det også var noe bruk.

Stor bekymring for ungdomsmiljøet på Strømmen

På spørsmålet om informantene opplevde Strømmen som trygt, fikk vi litt ulike svar. Noen av informantene trodde at fleste voksne på Strømmen følte seg trygge, mens andre trodde at også voksne kunne føle seg utrygge. Andre igjen tenker at det kan være forskjell på dagtid og kveldstid. Når det gjaldt trygghet, kom flere av informantene med det som kan tolkes som noe motstridende utsagn. På den ene siden opplevde de at det var trygt på Strømmen, samtidig som de understreket at de ikke ville latt egne barn vokse opp der. En av informantene fortalte at det var fordi man hørte om et utrygt miljø, som også gjaldt for barn på barneskolen. En annen informant begrunnet utryggheten med at hen kunne være farget av at hen jobbet med de mest risikoutsatte ungdommene.

Også på spørsmålet om hvorvidt ungdomsmiljøet på Strømmen var trygt eller ikke, fikk vi ulike svar. Mens noen av informantene var tydelig på at det ikke var trygt, mente andre det var trygt og at det nok varierte etter hvem man henger med og hvor man oppholder seg. Generelt sett var det flere av våre informanter som uttrykte bekymring for ungdomsmiljøet. Det gjennomgående var imidlertid at flere av våre informanter var mer bekymret for ungdomsmiljøet på Strømmen enn på Skjetten. Det kan skyldes at vi intervjuet flere informanter på Strømmen, enn på Skjetten, men også informantene på Skjetten gav uttrykk for en større bekymring for ungdomsmiljøet på Strømmen enn for Skjetten. Informantenes bekymringer baserte seg på både selvopplevde hendelser med ungdom, og på hva de hadde hørt ungdommen, foresatte eller andre voksne fortelle. Når det gjelder ungdomsmiljøet på Strømmen gikk en del av bekymringene ut på at ungdomsmiljøet hadde blitt tøffere. Flere av informantene hadde hørt rykter om vold og trusler, samt rusbruk og festing blant ungdommen på Strømmen, samt om negative hendelser i nærmiljøet, herunder omsetning

og bruk av illegale rusmidler. Flere av informantene nevnte at skolegården på Sagdalen skole blant annet ble oppfattet som et belastet område. Flere av informantene som var ansatt i både barne- og ungdomsskolen, hadde også sterk mistanke om at det ble solgt illegale rusmidler både på skolen og på fritiden. Videre fortalte informantene at det var en tøff sjargong blant ungdommene med innslag av både «body shaming³» og rasisme. Enkelte av informantene opplevde også at det varierte hvem som er inne og hvem er ute av vennegjengen blant ungdommene. Noen av informantene nevnte også at enkelte ungdommer hele tiden måtte være på vakt, og at det var viktig for dem å ha beskyttelse fra andre ungdom.

Selv om tilreisende ungdom ble nevnt som er en utfordring på Strømmen, var flere av informantene også bekymret for de lokale ungdommene, og at disse skulle "kopiere" de tilreisende ungdomsgruppene. Enkelte informanter uttrykte også bekymring for levekårsutfordringer og at mange av Strømmens innbyggere har flerkulturell bakgrunn. En informant uttalte for eksempel at «*Innvandringsutfordringene*» som før var på Skjetten, nå var kommet til Strømmen. En annen uttrykte at «*Groruddalen hadde kommet til Strømmen*», og at en derfor burde jobbe bedre med integrering. Informanten var kritisk til det hen mente var den generelle holdningen; om at det bare skulle gå seg til av seg selv. Det var imidlertid utfordrende å forstå om informantene mente at utfordringene med de lokale ungdomsgruppene handlet om integrering, da enkelte påpekte at ungdomsgruppene bestod både av ungdom med flerkulturell bakgrunn og etnisk norske. Til slutt ble informantene spurt om de hadde kjennskap til at ungdom blir rekruttert til kriminalitet. Ingen av informantene hadde direkte kjennskap til at ungdom blir rekruttert til kriminalitet, men hadde hørt at enkelte barn kunne bli utnyttet av eldre søsken til for eksempel salg av illegale rusmidler. En informant påpekte at det var lett å rekruttere 10-12 åringer til kriminalitet, som kom fra lavinntektsfamilier.

---

³ Body shaming betyr å kritisere eller hetse noen på bakgrunn av kropp.

Ungdommen har blitt tøffere?

Flere av informantene opplevde også en negativ utvikling hos ungdommen. Det gjennomgående var at ungdommen var blitt tøffere i språket og i atferden, både seg imellom og mot voksne. Samtidig påpekte informantene at dette var en sjargong blant ungdommene. En av informantene opplevde likevel at ungdom fort kunne bli krenket, og at sjargongen raskt kunne eskalere til konflikt. Det var en felles opplevelse blant informantene at ungdommen ikke har den samme respekten for voksne nå som tidligere, og da ved for eksempel tilsnakk. En av dem som hadde merket denne utviklingen var vekterne på Strømmen storsenter. De illustrerte dette gjennom en episode, hvor de måtte konfrontere ei jente, hvor jenta hadde ropt «*ikke rør meg din pedo*». Vekterne opplever at det var «enklere» å snakke til ungdom som ikke oppførte seg før i tiden enn nå, blant annet fordi ungdommen i dag er raske med å ta opp telefon for å filme. De opplever også at det er de yngste ungdommene som er mest tøffe i tonen, og at jentene følger etter gutta. Videre opplevde informantene at snitche-kulturen⁴ står sterkt og at ungdommene i stor grad beskytter hverandre, noe som medførte at forsøk på å løse konfrontasjoner og konflikter ble gjenstand for forhandlinger. Videre uttrykte flere av informantene en bekymring over en utvikling med mer vold og trusler blant ungdom. De opplever at terskelen for bruk av vold er lav og at volden har blitt mer brutal. Mange informantene hadde også hørt om tilfeller av slåssing «beefing», og at enkelte ungdommer bærer kniv, samt tilfeller hvor barn og ungdom hadde blitt ranet av eldre ungdom.

Et mindretall som utfordrer

Flertallet av våre informanter opplever at flesteparten av ungdommene oppfører seg bra. Ifølge informantene som var ansatt i skolen, var det et mindretall av elevene som stod for de største utfordringene. Det er forskjeller mellom skolene når det gjelder hvor mange elever det dreier seg om. I hovedsak er det snakk om gutter, og noen jenter, men det er guttene som er i majoritet når det gjelder negative utfordringer. Flere av disse er gutter med

---

⁴ En snitch er det samme som å være tyster.

flerkulturell bakgrunn, men informantene påpekte at det også gjelder etnisk norske.

Informantene beskrev guttene som veldig «synlig i miljøet», ved at de gjør mye ut av seg. De kunne være voldsomme i språkbruk og atferd, og ble derfor oppfattet som «uregulerte». En av informantene påpekte at ungdommene nødvendigvis ikke selv var klar over at de kunne virke både truende og voldsomme. Videre var de gjerne involvert i konflikter med andre ungdom og lærere. En annen utfordring var at disse elevene gikk sammen i grupper. En av informantene opplevde at elevene ofte gikk i opposisjon, slik at det utviklet seg «maktkamper» mellom ungdommen og skolen. Fordi guttene gjerne tar mye av fokuset, opplevde flere av informantene at det ble mindre oppmerksomhet på andre utsatte elever som strever, for eksempel med ensomhet og angst.

Disse guttene krever også mye ressurser fra de voksne, da de gjerne har sammensatte behov. En av informantene fortalte at hjelpeapparatet gjerne var inne i disse sakene, noe som merkes på guttene ved at de enten er helt passive eller lett «antennelige». Informanten opplevde også at guttene bærer på mye sinne, og at det er viktig for dem å trene kampsport for å kunne forsvare seg. En annen informant opplevde at det var en utbredt «oss mot dem tankegang» hos guttene, og at de på mange måter befinner seg i et ekkokammer. Hen tenker at guttene ikke er vant til å reflektere og er dårlig på å sette ord på ting selv. En fellesnevner ifølge informantene var at elevene kom fra levekårsutsatte familier, og at de fikk lite oppfølging hjemme. Enkelte av informantene opplever samarbeid med foresatte som utfordrende. Skolens informanter opplever også at flere foresatte framstår som godtroende, og at de ikke evner å se at deres egne barn kan ha utfordringer. Hovedinntrykket fra informantene var derfor at foresatte ikke tar skolens bekymringer på alvor. For elever med flerkulturell bakgrunn var det også en utfordring at foresatte uttrykker seg dårlig på norsk. En annen fellesnevner fra skolens informanter, er at skolene er bekymret for hva disse elevene gjør på fritiden.

Det var relativt bred enighet blant informantene om hvilke ungdommer de er mest bekymret for. Det er sårbare gutter som opplever utenforskap, og som står i fare for å bli rekruttert til kriminelle nettverk. Guttene oppfattes som ekstra sårbare, da de ikke mestrer skolen, i tillegg

til å mangle andre mestringsarenaer. Som en av informantene sa det: *«De har ingen fremtidsutsikter og derfor ingenting å tape»*. Guttene blir også oppfattet som lite *«street smarte»*, som igjen gjør dem ekstra sårbare for å bli utnyttet til å begå kriminalitet av andre ungdom eller voksne bakmenn for å få innpass, status og penger. Flere av informantene peker derfor på viktigheten av å fange opp disse guttene, og gi dem positive mestringsarenaer, før de kriminelle fanger de opp. Samtidig er ikke bildet helt svart-hvitt når det gjelder fritidsaktiviteter, da en av informantene fortalte at mange av de mest utsatte guttene er gode i fotball. De samme guttene driver likevel med salg av rusmidler, da de kommer fra lavinntektshjem. Informanten tenker derfor at en deltidsjobb vil være et riktig tiltak for disse guttene.

Til tross for at det er et mindretall av elevene som utfordrer, opplever informantene at disse elevene er en stor utfordring, da de som nevnt, har store individuelle behov. Informantene opplever at skolen mangler både ressurser og kompetanse til å håndtere denne typen utfordringer, og etterlyser derfor bistand. Opplevelsen var at skolen måtte utføre *«brannslukking»*, og at dette går ut over ivaretagelsen av de andre elevene. Noen av informantene fortalte at de hadde kjent både frustrasjon, utilstrekkelighet, fortvilelse og håpløshet over å ikke håndtere utfordringene. De etterlyste flere tiltak, da de mener at disse elevene er lite tilpasset til skolehverdagen. Som tidligere nevnt, gjelder dette særskilt guttene og ikke jentene. Flere av informantene mente at skolen måtte endres for å kunne ivareta guttene, da de tenkte at guttene har behov for noe annet enn skole. En skoleleder stilte noen grunnleggende spørsmål rundt de enkelte ungdommenes framtid og muligheter for å bidra positivt til samfunnet. Informanten opplever at politikere er for opptatt av skolefag, og lurert på om dette er riktig ovenfor disse guttene, da skolen allerede er en arena de ikke mestrer. Informanten var svært kritisk til tankegangen om at alle skal igjennom et ordinært skoleløp og understreker at: *«På et tidspunkt må man bare innse at du er god nok som du er»*. Informanten lurte på hvor politikerne egentlig ser for seg at disse guttene skal bidra i samfunnet på en positiv måte. Hen mener at samfunnet må ha en mestringsarena for de som allerede har gitt opp skolen, men som bare bruker skolen som et oppholdssted. Informanten tenker at disse guttene hadde hatt mer nytte av å lære seg praktiske ferdigheter. Hen

opplever at det mangler tiltak for de sårbare guttene som ikke opplever mestring på hverken skolen eller fritiden. Hen etterlyser derfor flere tiltak og alternative læringsarenaer som i større grad treffer denne gruppen med gutter, da de er risikoutsatt for å bli rekruttert til kriminalitet. Det må også være noe i mellom det skolen kan gjøre av innsatser og tiltak, og der politiet blir koblet på. OUT nevnes som et eksempel på et slik tiltak, men det etterlyses også flere andre tiltak, uten at det ble spesifisert.

Holdningsutfordringer i skolen?

Som nevnt av informantene, oppleves flere av elevene som utfordrende, spesielt gutter med flerkulturell bakgrunn. Samtidig var det noen informanter fra skolen som var kritiske til hvordan skolen møter disse ungdommene. De opplever at ungdommer med flerkulturell bakgrunn raskt blir stemplet, og at skolen har noen holdningsutfordringer. En av informantene opplevde at det ble gitt enkle årsaksforklaringer på sammensatte problemer. Hen reagerte særskilt på at «Kultur» og «religion» ofte ble trukket fram som forklaring på disse ungdommenes atferd, når det åpenbart handlet mye om levekår. En annen Informant fortalte at skolen ikke er forberedt på denne typen utfordringer, og at det fører til at frykt og usikkerhet sprer seg. Informantens opplevelse var at sårbarhetsfokuset og nysgjerrigheten raskt ble borte i møte med disse guttene, og det belyses det problematiske ved at lærere gjerne oppfatter guttenes utfordringer som atferdsproblemer, når det ofte handler mye om levekårsutfordringer. Det påpekes også at enkelte av guttene kjenner på et stort press, da de lever dobbeltliv som følge av å være mellom to kulturer. En annen informant trakk frem det problematiske med at skolen ofte fremstår som lite samlet i møte med disse ungdommene, og at skolen var for lite opptatt av relasjonsbygging. Informanten etterlyser for eksempel flere miljøfremmende aktiviteter fra skolens side.

De samme informantene fra skolen opplevde det også som problematisk at enkelthendelser ble blåst opp, og at det var mye «snakk» blant de voksne. De opplevde en dramatiserende holdning, hvor en trekker sammenhenger og nærmest konstruerer et utfordringsbilde. En av

informantene påpekte at guttene nesten ble framstilt som stereotypier i denne praten. En annen informant tenker at det handler om at skolene mangler kunnskap, og at de ansatte på skolen allerede er utenfor «toleransevinduet» sitt. Hen påpeker imidlertid viktigheten av skille mellom hva som er støyete atferd med «mye armer og bein» og hva som er alvorlige utfordringer.

Informantenes samarbeid med politiet

Flere av informantene trakk fram samarbeidet med politiet som viktig. Noen opplever samarbeidet som godt, men de fleste påpeker at samarbeidet med politiet har endret seg, og at samarbeidet har blitt dårligere. En av informantene som er ansatt i skolen, opplever at det er lite bistand å hente fra forebyggende politi, og at de derfor hadde sluttet å regne med dem. En annen informant opplevde at de tidligere har forsøkt å kontakte forebyggende politi, men at det er lite bistand å få fra politiet. Informanten tror det henger sammen med at de er en barneskole, og at politiet ikke jobber opp mot så unge ungdommer. En annen informant opplevde at politiet var trege med å bekymre seg.

4 Diskusjon

Med denne kartleggingen har vi ønsket å få kunnskap hvorvidt ungdommen på Skjetten og Strømmen, føler seg utrygge i sitt nærområde, om de opplever ungdomsmiljøet som trygt, samt om ungdom blir rekruttert til kriminalitet. I dette kapitlet vil funnene bli diskutert. Vi har valgt å dele opp diskusjonsdelen i tre deler. I del 1 vil vi drøfte hovedfunnene. I del 2 vil reflektere rundt betydningen av sosiale medier, mens vi i del 3 vil vi gjøre noen refleksjoner rundt omdømmet til Skjetten og Strømmen.

4.1 Hovedfunn

Vår kartlegging tyder på at flesteparten av ungdommene på Skjetten og Strømmen opplever sine nærområder som trygge. Det var imidlertid færre som føler seg trygge på kveldstid, enn på dagtid, noe som var forventet. Dette kan handle om at enkelte føler seg mer utrygge i mørket, da bedre belysning i nærområdet var et av tiltakene som ble foreslått av ungdommen. Det kom også fram et ønske om mer tilstedeværelse av politi, OUT, natteravner og andre voksne. Selv om de fleste av de spurte opplevde sine nærområder som trygge, var det noen områder hvor ungdommen ikke følte seg like trygge. Dette var som nevnt Stav skole etter skoletid, Strømmen storsenter, Strømmen stasjon, sosiale medier og hjemme. Vold og trusler ble av flere nevnt som en av årsakene til utryggheten. Ifølge ungdomsundersøkelsen for Lillestrøm kommune 2022, har 29 % av ungdommene i Lillestrøm, opplevd å ha blitt slått, sparket, ristet hardt eller lugget av en jevnaldrende en eller flere ganger det siste året (Ungdata 2022). Det er altså en del ungdommer som opplever å bli utsatt for vold. Når det gjelder Bråtejordet og Stav ungdomsskole, ligger disse omtrent på samme nivå som snittet for hele Lillestrøm kommune, noe som kan tyde på at ungdom på Skjetten og Strømmen ikke er mer utsatt for vold enn andre unge i kommunen (ibid.). Når vold nevnes som en årsak til utrygghet, kan det kanskje handle om frykten for å bli utsatt for vold. Kanskje handler dette om frykten for tilreisende ungdomsgrupper.

En annen årsak til utrygghet, var ifølge ungdommen ansamlinger av folk eller «gjenger». Det ble imidlertid ikke presisert om det var snakk om andre ungdom eller voksne. Flere omtalte imidlertid disse som «gangstere», som kan indikere at det er snakk om negative ansamlinger. Når det gjelder Strømmen storsenter og Strømmen stasjon, er det sannsynlig at disse ansamlingene til dels handler om tilreisende ungdomsgrupper fra andre kommuner. Både Senterledelsen på Strømmen storsenter, samt Natteravnene på Strømmen, opplever som nevnt at det er de tilreisende ungdommene som er mest tøffe og utfordrende. Når de lokale ungdommene generelt oppfører seg bedre, kan det være fordi det rett og slett får større konsekvenser for dem dersom de for eksempel blir utestengt fra senteret.

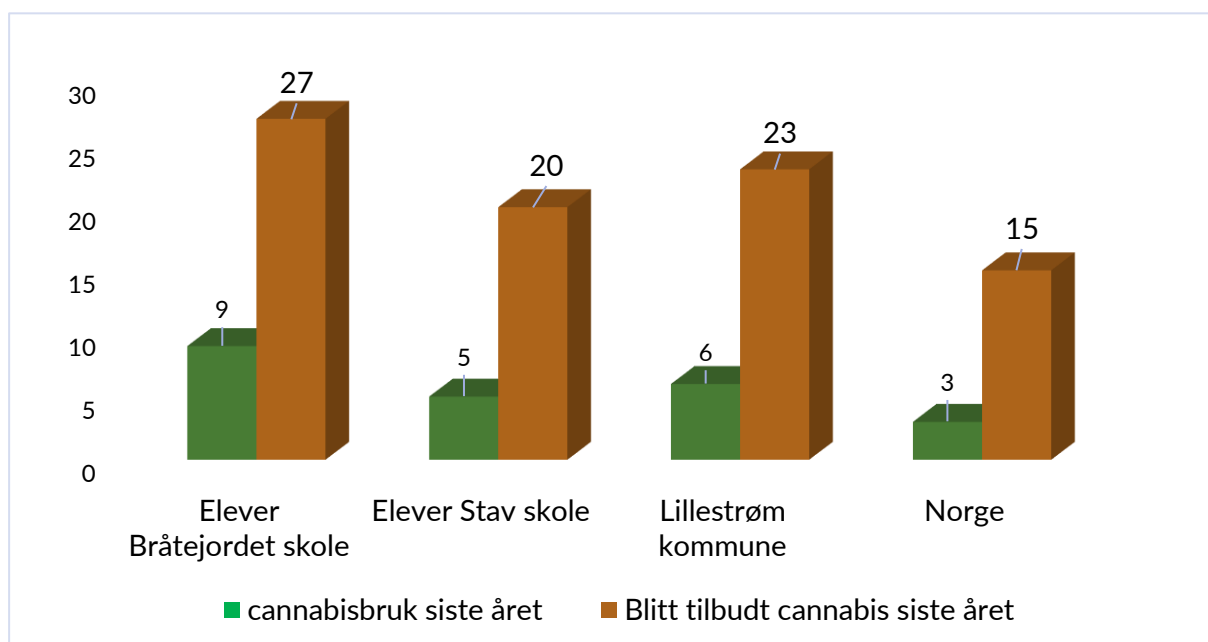
At det er de tilreisende ungdommene som skaper problemer, kan også være fordi det er enklere å være tøff utenfor sitt eget nærområde, hvor ingen kjenner dem. Det kan også handle om at disse ungdommene er såkalte «byvankere». Begrepet brukes om ungdom som driver rundt, eller henger i sentrumsområder. Byvankere er gjerne sårbare ungdom som opplever utenforskap i sitt eget nærområde, og som av den grunn trekker til andre steder.

Vi kan forstå dette som et samspill mellom såkalte *skyv- og trekkfaktorer*⁵ (Castles, Haas og Miller 2014). Trekk-faktorer er forhold som trekker ungdom til et område. Det kan for eksempel være arrangementer eller tilbud rettet mot ungdom. Det kan også være geografiske forhold. Bingsfosstranda på Sørumsand, eller tjernene i Fetsund er slike eksempler. Områdene ligger skjermet til, som gjør at ungdom kan feste uten tilsyn fra voksne. Et annet eksempel er skolegårder eller parkeringshus med lite innsyn. Ungdom søker gjerne til områder hvor de ikke er under tilsyn fra voksne, eller hvor de har oversikt og raskt kan oppdage om politiet eller andre voksne kommer. Strømmen storsenter er uten tvil en stor trekk-faktor for både lokale ungdommer og ungdommer fra andre kommuner. Senteret har flere tilbud for ungdom, både spisesteder og butikker. I tillegg er det enkelt for ungdom å komme seg til Strømmen, da Strømmen det har nær beliggenhet til både Lørenskog og Oslo, med gode kollektive forbindelser med både buss og tog. Når det gjelder skyv-faktorer, kan det handle om forhold i de nærliggende kommunene. Senterleder og vekterne ved Strømmen storsenter forteller at de merker når ungdom utenfor kommunen, har blitt utestengt fra kjøpesenteret og fritidsklubben i sine nærområder, da de trekker til Strømmen storsenter. Strømmen storsenter opplever også at det skjer mer bråk på senteret når tilreisende ungdom fra for eksempel Oslo møter de lokale ungdommene. Der hvor mange ungdom fra ulike steder med ulike ungdomskulturer møtes, er det gjerne en risiko for at det kan oppstå konflikter. Sannsynligvis er de lokale ungdommene klar over risikoen for å møte på tilreisende ungdomsgrupper på både Strømmen storsenter og Strømmen stasjon, og at det utgjør en risiko med tanke på å bli utsatt for negative hendelser som vold.

---

⁵ Engelsk push- and pull.

Videre ble kjøp og salg, samt bruk av illegale rusmidler nevnt som en årsak til utrygghet på både på Strømmen storsenter og Strømmen stasjon. Det kom imidlertid ikke fram om det var inne på senteret eller i området rundt senteret. Som nevnt trodde senterleder og vekterne ved Strømmen storsenter at det forekom mer salg av illegale rusmidler utenfor senteret, da de har høy vektertetthet og overvåkningskameraer inne på senteret. Det skal også litt til å fange opp kjøp- og salg av illegale rusmidler, da det ikke gjøres åpenlyst, i tillegg til at slike transaksjoner går raskt. At kjøp- og salg av illegale rusmidler ble nevnt i sammenheng med Strømmen stasjon, er ikke overaskende, da kollektive knutepunkter gjerne er steder hvor det omsettes mye illegale rusmidler. Strømmen stasjon ligger også sentralt til mellom Oslo, Lørenskog og Lillestrøm sentrum. Ifølge ungdomstatistikkene for Lillestrøm kommune 2022, er det 9 % av elevene ved Bråtejordet ungdomsskole som oppgir at de har brukt hasj eller marijuana i løpet av det siste året. På Stav ungdomsskole, var det 5 % som oppga bruk av hasj eller marijuana siste år (Ungdata 2022). Som det kommer fram av tabellen under, ligger begge skolene høyere enn landsgjennomsnittet, når det kommer til bruk av hasj og marijuana (ibid.). En betydelig andel av elevene på både Bråtejordet- og Stav ungdomsskole har blitt tilbudt hasj eller marijuana det siste året. Dette tallet er også høyere enn landsgjennomsnittet. Det er særlig høye tall for Bråtejordet hvor 30 % av elevene har opplevd å bli tilbudt hasj eller marijuana. Dette tyder på at kjøp og salg, samt bruk av illegale rusmidler kan være en utfordring på Strømmen.

Graf 5.1

For å undersøke om ungdommen og de foresatte hadde en ulik opplevelse av trygghet og av ungdomsmiljøet generelt, sendte vi som nevnt et eget spørreskjema til de foresatte. På spørsmålet om trygghet, svarte ungdommen og foresatte noenlunde likt. De var også ganske samstemte når det gjaldt hvilke områder de oppfattet som utrygge områder på Skjetten og Strømmen, men foresatte oppgav i tillegg Skjetten nærsenter, Sagdalen stasjon og Sagdalen skole om utrygge områder for deres ungdommer. Vold, samt salg av rusmidler ble også her nevnt som årsaker til utrygghet, men vold ble i mindre grad nevnt når det gjaldt Skjetten nærsenter. Foresatte på med bosted på Strømmen opplever imidlertid sitt nærområde som mer utrygt for både seg selv og sin ungdom, sammenliknet med foresatte på Skjetten. Det samsvarer med informantenes bekymringer for ungdomsmiljøet på Strømmen. Det er interessant at ungdommen og foresatte er samstemte. Kanskje handler det om at foresatte baserer sin opplevelse på hva de har hørt fra ungdommen. Det kan også være omvendt og at ungdommen har blitt påvirket av det de hører fra foresatte.

Ungdom er blitt tøffere

Våre informanter opplever som nevnt at det hadde skjedd en negativ utvikling hos ungdommen. De opplever at ungdommen er blitt tøffere i både språk og atferd. En mulighet kan være at dette handler om koronapandemien, og at ungdom ikke har fått den sosiale kompetanseutviklingen som de skulle ha fått, som følge av de strenge smittevernrestriksjonene. Barn og unge har i lange perioder hatt hjemmeskole i tillegg til at alle fritidsaktiviteter har måttet holde stengt. Under pandemien har derfor ungdommen hatt mindre kontakt med voksne rollemodeller som for eksempel lærere, trenere og klubbledere på fritidsklubben, samt at sosialisering med jevnaldrende har vært begrenset. Ifølge våre informanter var det et lite mindretall av elevene som stod for de største utfordringene på skolene. En fellesnevner var at disse elevene opplevde både utenforskap og levekårslevekårsutsatthet. Under pandemien var både myndighetene og fagfolk særlig bekymret for at de strenge smittevern-restriksjonene ville ramme utsatte barn og unge hardest. Kanskje er den negative atferden hos disse elevene en gjenspeiling av at disse har vært mer utsatt enn andre ungdom under pandemien.

Videre opplevde flere av informantene at det var mye vold blant ungdom. Ungdata-tallene for Bråtejordet og Stav-ungdomsskole ligger som nevnt omtrent på snittet med ungdom Lillestrøm samlet sett, når det gjelder opplevd vold (Ungdata 2022). Nasjonale tall fra Ungdata viser en svak økning de siste årene i andelen unge som sier de har blitt truet med vold eller fått sår eller skade på grunn av vold (Velferdsinstituttet NOVA 2021). Ifølge politifagleder Ramesh Børjesson Satchi (Statistisk sentralbyrå 2022b) er det en særskilt økning av voldsbruk blant de yngste. Velferdsinstituttet NOVA peker på tre mulige forklaringen på at ungdomsvolden øker. Det at ungdom henger mer ute med venner igjen, eller at den sosiale ulikheten øker, og at flere barn og unge vokser opp i lavinntektsfamilier. Videre blir filming og deling av vold i sosiale medier nevnt som en mulig forklaring (ibid.) Sosiale medier blir i økende grad koblet til en økning i volden blant ungdom. På sine nettsider skriver politiet:

«Deling av voldsvideoer på sosiale medier kan gi en smitteeffekt, forsterke konflikter eller bidra til å starte nye konflikter. Deling kan føre til at det blir flere tilfeller av vold, og at volden blir grovere på grunn

av et ønske om oppmerksomhet. Dette skjer over hele landet, og bruk av sosiale medier gjør deling nærmest grenseløs. Den som deler en voldsvideo, er med på å utsette voldsofre for et nytt overgrep» (politiet 2022).

Som politiet skriver på sine nettsider, kan sosiale medier også bidra til å forsterke og eskalere konflikter. I en NRK-artikkel om ungdom, og sosiale medier, forteller voldsforsker Ragnhild Bjørnebekk at effekten av vold blir større i dag fordi sosiale medier gir ringvirkninger (NRK 2020).

Kanskje handler det om begrensingene ved sosiale medier som kommunikasjonsverktøy. Nettbasert sosialisering kan være vanskelig å håndtere, da en ikke har mulighet til å tolke kroppsspråk, ansiktuttrykk eller tonefall. Når ungdomsspråket også er røft, er det det fort gjort å tråkke feil. En ubetenksom kommentar kan få stor rekkevidde, da ting spres raskt i sosiale medier (Roa Syvertsen 2022: 46). Sosiale medier kan også bidra til en sterk mobiliserings-effekt, som alle masseslåsskampene med ungdom er eksempel på. Et annet eksempel er ungdom som har lagt ut informasjon om private fester på sosiale medier, hvor det plutselig har kommet ubudne ungdommer på besøk. Internett og sosiale medier har gjort rekkevidden for risikovilje og belønning større hvor oppsiktsvekkende handlinger gjerne gir mest oppmerksomhet (Roa Syvertsen 2022: 85). Det må for øvrig påpekes at når det gjelder kriminalitet samlet sett, viser statistikken at kriminaliteten blant ungdom har falt gjennom hele 2000-tallet, med en liten økning blant de yngste fra 2015 (Statistisk sentralbyrå 2022a).

En gjennomgående oppfatning hos informantene, er at ungdommens språk er blitt tøffere. Når de voksne er bekymret for ungdommens språk, kan det selvsagt handle om at de voksne ikke forstår ungdomskulturen. Ungdom får i dag impulser fra en rekke steder og språket er i kontinuerlig utvikling. Ungdom har også alltid brukt språk til å utfordre grenser. I 2015 danset tusenvis av russ til russelåten til russebussen Sjeiken og til strofer som «*for i kveld er det lov å være hore*». Låten som var produsert av TIX & The Pøssy Prosjekt, utløste en offentlig debatt om russelåtenes innhold, samt hvilke verdier som ble formidlet i tekstene, da flere russelåter hadde innslag av sexisme og rusforherligelse. Ungdommen selv hevdet at det bare var humor. Kanskje har ungdomsspråket likevel blitt tøffere, for i en NRK-artikkel uttaler

Hilde Sollid, språkforsker og professor ved UiT Norges arktiske universitet, at ordbruken blant norsk ungdom har blitt røffere (NRK 2020). Hva som er årsaken til at ungdomsspråket er blitt røffere vites ikke, men ifølge Sollid kan sosiale medier, filmer og TV-serier ha bidratt til å flytte grensene for hva som er innenfor å kalle hverandre i ungdomsmiljøene (NRK 2020). En kan derfor stille spørsmål rundt ungdommens språklige bevissthet. I en forskningsartikkel belyser Elise Margrethe Vike Johannessen at gutter bruker skjellsord som humor (Johannessen 2021). I samtalene med Johannessen kom det frem at guttene aldri ville ha brukt denne typen språk, dersom de mistenkte at mottakeren faktisk var homofil eller biseksuell (ibid.). At ungdom er bevisste på hvem de kan si hva til, fant også Solveig Moldrheim i sin undersøkelse av fordommer i skolesammenheng (Kilden.no 2021).

Til tross for at det er humor og en sjargong, kan grensene være uklare. Ungdataundersøkelsen for Lillestrøm kommune 2022 viser at 28 % av ungdommene har opplevd at noen på en sårende måte har kalt en homo, hore eller andre ord med seksuelt innhold. Noe som tyder på at språklig atferd er en utfordring (Ungdata 2022). Ifølge våre informanter, kan denne sjargongen også være en kilde til konflikt blant ungdommen. Grensene mellom spøk og krenkelse kan være utydelige, og det er fort gjort å trække feil når en beveger seg i grenselandet mellom humor og hatprat. Videre kan det bidra til å flytte grensene for hva en må forvente å tåle. Selv om det er en sjargong blant ungdommen, kan det fortsatt bli oppfattet som ugreit. En ungdom sa følgende om kroppspress med «*fat-shaming*»⁶. «*Man er med på det, men det stikker like mye hver gang*». For en del ungdom er denne sjargongen imidlertid ikke et valg, men noe en må tilegne seg for å få innpass og tilhørighet i vennegjengen. Blant gutter kan det handle om «guttekultur», hvor det er viktig å framstå som tøffe, og ikke virke svake.

Det er ikke uproblematisk at ungdomsspråket i dag inneholder elementer av hatefulle ytringer og hets, som kan rammes av *straffelovens §185. Hatefulle ytringer*. I en NRK-artikkel fra (2018), sier språkforsker og professor ved UiT Norges arktiske universitet Hilde Sollid at en slik utvikling også kan føre til at det blir greit å snakke nedsettende om enkelte grupper i

---

⁶ Fat-shaming betyr å kritisere eller hetse noen på bakgrunn av vekt.

samfunnet. Ungdomsspråket er også på kollisjonskurs med *woke-bevegelsen*⁷, samt en økende bevissthet rundt bekjempelse av diskriminering, rasisme og sexisme i samfunnet (Johannesen 2021). Det gjør kanskje at ungdomsspråket i dag blir mer kontroversielt. Et ungdomsspråk med innslag av hatprat og hets, er en særskilt utfordring for skolen (ibid.). I læreplanens overordnede del står det at respektløse og hatefulle ytringer ikke skal aksepteres i skolen (Udir 2022). Ifølge Opplæringslovens paragraf 9a har også alle elever rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Skolen skal også ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering (Lovdata 2022). Skolen kommer derfor i et dilemma. På den ene siden skal skolen slå ned på denne typen ytringer, samtidig er det blitt så vanlig blant ungdommen at det er blitt en del av deres hverdagsspråk. Det gjør at de ansatte på skolen i større grad må vurdere om denne typen utsagn er spøk, og hva som er alvor. Det kan imidlertid være en utfordring. I en analyse av ungdomsspråket har Annette Myre Jørgensen, professor ved Høgskolen i Østfold, funnet at ungdommen bruker forskjellige ord som bare de vet betydningen av (Forskning.no 2018).

Som tidligere nevnt fortalte flere informanter om opplevelser der hvor elever kommer med trusler og hatefulle ytringer ved for eksempel tilsnakk. Kanskje er det bare ordbruken som har blitt tøffere, og at ungdommens nye kraftuttrykk er blitt mer kontroversielt. Samtidig er ungdomsspråket grenseoverskridende med tanke på hatefulle ytringer, og hva som er akseptert i samfunnet. Forskningen til Johannesen (2021) og Moldrheim (Kilden.no 2021) kan tyde på at ungdom er språklige bevisste. Noen ungdommer mangler imidlertid denne sosiale kompetansen og språklige fleksibiliteten. De snakker på samme måte til lærere og andre voksne som til jevnaldrende, når de blir sinte. Fordi de snakker slik til hverandre er det underforstått at alle forstår at det ikke er ment bokstavelig. Det som er sikkert, er at de vokse gjerne oppfatter det som både trusler og grenseoverskridende atferd. En del av disse ungdommene mangler et konstruktivt språk ved uenighet. De kommer gjerne til kort, da

---

⁷ Woke er engelsk uttrykk for å være våken og oppmerksom på urettferdigheter i samfunnet og være engasjert i kampen mot særlig sexistisk, rasistisk og sosial diskriminering (Wikipedia 2022).

språket deres heller bidrar til å øke konflikten. På skolen opplever flere å få sanksjoner for språkbruken, som anmerkninger, som igjen kan føre til mer utenforskap. Utfordringen blir kanskje derfor å lære dem et mer konstruktivt språk

Et synlig mindretall

Gjennom våre intervjuer med informantene som jobber i skolen, kom det fram at det var et mindretall av ungdom som står for de største utfordringene. Mange av disse var som nevnt gutter med flerkulturell bakgrunn. Flere av disse guttene hadde ifølge informantene store individuelle behov, og skolen opplevde derfor at de ikke hadde nok ressurser, eller tilstrekkelig kompetanse til å håndtere disse utfordringene. Flere av informantene mente derfor at skolen må endres for å ivareta denne gruppen med gutter, og de etterlyste derfor flere tiltak og alternative læringsarenaer. Samtidig mente enkelte av våre informanter at skolen ikke møter disse guttene på en god måte, og at skolen har noen holdningsutfordringer. De opplever at guttene raskt blir stigmatisert og de uttrykte bekymring for at det kunne bidra til å forsterke guttenes opplevelse av utenforskap. Flere av våre informanter beskrev som nevnt disse guttene som svært «synlige» i miljøet, da de var både voldsomme, uregulerte og utagerende. Når noen av informantene samtidig peker på holdningsutfordringer, kan en stille spørsmål ved om denne «synligheten» også innebærer et element av stigmatisering hos de ansatte i skolen.

Vi vet lite om ungdom i Lillestrøm kommune blir utsatt for diskriminering og rasisme av skolens ansatte. En ny rapport fra UNICEF Norge (2022) viser imidlertid at rasisme er en utfordring i skolen. 37 % av barn og unge som deltok i undersøkelsen har opplevd å bli utsatt for rasisme på bakgrunn av utseende, mens 25 % svarer at de har opplevd rasisme på bakgrunn av religion. 57 % svarer at de som ble utsatt for rasisme, opplevde det på skolen. Dette vil være interessant å utforske videre da Lillestrøm kommune har en stor innvandrerbefolkning, og da det kan ha store følger for barn og unges psykiske helse. En undersøkelse fra Folkehelseinstituttet (2022) om rasisme og diskriminering, viser også at

personer med minoritetsbakgrunn, som opplever diskriminering har økt risiko for psykiske helseplager. Begrepet *minoritetsstress* brukes gjerne der de psykiske belastningene minoriteter opplever som følge av stigmatisering og diskriminering (Jessen 2022). Dersom rasisme og diskriminering er en problematikk i skolen, kan det bidra til å legge ytterligere press på gutter som allerede er utsatt med tanke på utenforskap og levekår. Gutter er også mer utsatt for nedvurdering av lærere. I en doktorgradsavhandling fra 2018, fant Ann Margareth Gustavsen at guttene i større grad enn jenter blir nedvurdert av lærere som følge av guttene i mindre grad evner å følge skolens normer (Gustavsen 2018). Guttene med flerkulturell bakgrunn kan derfor bli gjenstand for et dobbelt-stigma, både fordi de er gutter som i liten grad evner å følge skolens normer, og fordi de har flerkulturell bakgrunn.

Dersom skolen har holdningsutfordringer, kan det påvirke relasjonen og samspillet mellom guttene og skolen. Det kan føre til at det oppstår en motkultur hos guttene, der de bevisst opponerer mot skolens krav. Som nevnt var det en utfordring med at disse guttene gjerne går sammen i opposisjon mot lærere, og kanskje henger dette sammen med at guttene opplever å bli stigmatisert av skolens ansatte. Det kan imidlertid også handle om guttekultur, hvor det å «backe gutta» er viktig, da flere «veltilpassede» ungdom og etnisk norske ungdom slenger seg på. Utenforskap kan også gi grobunn for en generell motstand mot samfunnet. I 2017 gjennomførte Skedsmo kommune en HKH-kartlegging⁸ for å få mer kunnskap om betydningen av sosiale og kulturelle tilhørighet for ungdommens valgmuligheter og inkludering. I rapporten kom det frem at ungdommen gav uttrykk for at rasismen som foregår i samfunnet, kan bidra til en forsterkning av ønsket om å holde på sin egen kultur (Skedsmo Kommune 2017). Kanskje handler rasismen mot hvite som enkelte informanter beskrev om nettopp denne typen mekanismer.

Videre opplevde enkelte av informantene at det ble gitt enkle forklaringer på guttenes atferd. De syntes det var problematisk at skolens fokus var på avvikende atferd og kulturforskjeller,

---

⁸ Hurtig Kartlegging og Handling er en kartleggingsmetode som er utarbeidet av Verdens helseorganisasjons (KORUS Øst 2022).

mens det ifølge dem, handlet mer om sammensatte levekårsutfordringer hos guttene og deres familier. Kultur har vært et sentralt tema i den store samfunnsdebatten om innvandring og integrering. Sosiale problemer som involverer innvandrere, har i stor grad blitt forstått i lys av den «kulturelle bagasjen» de har med seg fra opprinnelseslandet. Flere forskere: Hylland-Eriksen, Fuglerud, Prieur og Vestel (2007) har imidlertid problematisert kulturargumentet. Først og fremst fordi kultur i seg selv er et diffust begrep, men også fordi kultur kan forstås som en kontinuerlig prosess. Kulturforklaringer på negativ atferd hos flerkulturelle ungdom forklares med kulturen i foreldrenes opprinnelsesland, overser for eksempel betydningen og påvirkningen fra av jevnaldrende, samt at påvirkning fra sosiale medier og populærkultur. Kanskje er ungdomskultur, en større påvirkning. Videre er ungdomskultur gjerne såkalte hybridkulturer, hvor en henter og sammenblander ulike kulturelle elementer. I samfunnsvitenskapen kalles dette for *bricolage*. Et illustrerende eksempel kan være utfordringene ved en skole på Strømmen, hvor flere av guttene gir uttrykk for religiøse verdier ved å opptre som «haram-politi». Informantene nevnte at guttene ikke hadde mye kunnskap om religion. Det er også tvilsomt at salg og bruk av illegale rusmidler, utagerende atferd, trusler og vold er verdier i foreldrenes opprinnelsesland. Det kan heller være et uttrykk for *bricolage*, enn en speiling av kulturelle verdier fra foreldrene. Dersom vi skulle anvendt en slik tankegang, vil også masseslåsskampene hvor også flere etnisk norske ungdommer har vært med, tilsa at det er uttrykk for norsk kultur. Ifølge Annick Prieur (2007: 40) kan en imidlertid ikke avvise kulturforklaringer helt, da det vil innebære å avvise at mennesker lærer og preges omgivelsene gjennom sosialisering. En bør imidlertid være varsom med deterministiske kulturforklaringer, da kulturtrafikken, ifølge Annick Prieur (2007) er fylt med ulykkespunkter. Når det i hovedsak er gutter med flerkulturell bakgrunn som oppleves som mest utfordrende, kan det rett og slett være fordi Skjetten og Strømmen har en høy andel innvandrere enn et uttrykk for kulturforskjeller.

Rekruttering til kriminalitet

Ifølge vår kartlegging er det det en del ungdom som kjenner til noen ungdom som har måttet utføre kriminelle handlinger mot sin vilje. Det er imidlertid en liten andel som har måttet utføre noe selv. Det kan derfor være at ungdommene kjenner til de samme ungdommene. Det samsvarer også med opplevelsene til informantene som jobber med ungdom. Våre funn viser at rekruttering til kriminalitet er problematisk allerede på 7. trinn. Dette samsvarer med statistikken om en liten økning av kriminalitet blant de yngste siden 2015 (Statistisk sentralbyrå 2022). Dette er noe som kanskje bør undersøkes videre. Flere av våre informanter nevner også et lite mindretall av ungdom som de var særlig bekymret for. Det er en bekymring for at disse ungdommene kan blir rekruttert til kriminalitet på grunn av sårbarheter som utenforskap og levekårsutfordringer. Informantene uttrykker også at de opplever det som en risiko at disse guttene ikke er veldig «street-smarte». I debatten om denne typen ungdom, kan det fort bli forstått som et selvstendig valg. Rekruttering til kriminalitet kan imidlertid også forstås i et menneskehandelsperspektiv, som en form for menneskehandel (Menneskertilslags.no 2022). Menneskehandel innebærer at mennesker blir utnyttet på ulike vis for å oppnå økonomisk gevinst eller andre fordeler for bakpersoner. Det kan handle om sårbare barn og unge som utnyttes til kriminelle nettverk, som vinningskriminalitet, narkotikasmugling eller salg (ibid.). Det å trekke seg ut av kriminalitet, er heller ikke alltid like lett, da det kanskje er den eneste tilhørigheten disse guttene har, samt at man ofte har pådratt seg gjeld til bakmennene. De har ikke et alternativ å gå til, samt at de kan sitte på informasjon om kriminelle forhold som gjør dem utsatte.

Mye bekymring hos de voksne

Vår kartlegging viser at de voksne som jobber, eller på annen måte er i kontakt med ungdom er bekymret for ungdomsmiljøet. Det kom imidlertid fram flere bekymringer for ungdomsmiljøet på Strømmen, enn på Skjetten. Som nevnt var tilreisende ungdom en av utfordringene på Strømmen. På Skjetten handlet bekymringene mer om de lokale ungdommene og om levekårsutfordringer. Flere av våre informanter uttrykte også bekymring

rundt innvandring og integrering på både Skjetten og Strømmen. Innvandring og integrering har vært et sentralt tema for samfunnsdebatt i mange år, og bekymringene rundt innvandring har vært der siden de første «fremmedarbeiderne» kom (Prieur 2004). Når informantene har en bekymring rundt innvandring og integrering, handler det kanskje om at Lillestrøm kommune har en stor innvandrerbefolkning, sammenliknet med resten av landet⁹. Ifølge statistikk fra IMDi, utgjorde innvandrere norskfødte med innvandrerforeldre 21,6 prosent av Lillestrøms befolkning (IMDi 2022). Skjetten og Strømmen er de områdene i Lillestrøm kommune med flest innvandrere¹⁰ (Lillestrøm kommune 2020b). Forskning viser også at innvandrere er mer levekårsutsatt enn resten av befolkningen når det kommer til inntekt, helse, ensomhet og tilknytning til arbeidslivet. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre er også overrepresentert i kriminalstatistikken også når det gjelder risikofaktorer for kriminalitet (St. meld. Nr. 34 (2020-2021)). De som jobber med barn og unge er sannsynligvis godt kjent med disse risikofaktorene. På den annen side er det fort gjort å generalisere, og trekke konstruerte sammenhenger. Det kan også være en hårfin balanse mellom bekymringer og fordommer. Det er viktig å huske på at det er forskjeller mellom ulike innvandringsgrupper, og at innvandrere er ingen homogen gruppe.

De voksnes bekymring for ungdom bør tas på alvor. Det er også et uttrykk for at de bryr seg om ungdommen. Det er imidlertid gode grunner til å etterspørre en større bevissthet hos voksne når det gjelder rykter som involverer ungdom. I våre intervjuer opplevde vi å høre mange av de samme hendelsene og ryktene ble gjenfortalt av flere informanter. Vi opplevde det også som utfordrende å skille mellom hva som var bekymringer basert på rykter og hva som var bekymringer basert på selvopplevde hendelser. Selv om tverrfaglig samarbeid er viktig for å få til samarbeid blant de voksne som jobber med barn og unge, bør en kanskje utvise noe moderasjon når det gjelder bekymringsdeling. En må vekte hensynet om informasjonsdeling mot å ikke bidra til å skape unødig bekymring eller rykter. Noen av våre informanter opplevde også denne praten blant de voksne som uheldig. Det er også viktig å

---

⁹ Det er imidlertid langt ifra uvanlig i regionen, da både Rælingen, Lørenskog og Ullensaker har nesten like høy eller høyere andel innvandrerbefolkningen som Lillestrøm (Lillestrøm kommune 2020b).

¹⁰ Innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre fra Øst-Europa, Asia, Afrika og Latin-Amerika.

huske på at de voksne alltid har vært bekymret for ungdommen. Ungdom som henger på gata, har vært for eksempel vært en vedvarende bekymring for de voksne, siden 1970-tallet, da ungdommen «gikk ut av hjemmet, ut på byen, ut i livet» (Slottemo 2012). Gata representerer på mange måter en symbolsk antitese til hjemmet, skolen og voksensamfunnet som det sunne, moralske og trygge. (ibid.: 453). Det strider også med foreldregenerasjonens oppfatninger av hva som er «sunne» eller riktige fritidsaktiviteter for ungdommen. Flere av dagens foreldre er vokst opp i en tid, da idrett og naturopplevelser, var bærebjelker i en god oppvekst. For de ungdommene som ikke bedriver organisert fritidsaktiviteter, blir gjerne ungdomsklubben sett på som det riktige alternativet.

Når man hører på ungdommen fortelle, eller ser bilder og videoer av for eksempel slåsskamper og rusbruk, kan man få inntrykk av at «alle» ungdommer i dag er involvert i vold og rus. Ungdata-tallene viser imidlertid at det ikke stemmer (Ungdata 2022). Sosiale medier gjør også at ungdom i dag kan ha detaljert kunnskap om hendelser og situasjoner uten at de selv har vært involvert. Det kan gi inntrykk av at langt flere ungdommer har vært involvert enn det som har vært tilfelle. Ungdom som ikke følger samfunnet normer og regler, vil skape reaksjoner fra de voksne. Det er imidlertid viktig å skille mellom hva som er normal ungdomsatferd når det for eksempel gjelder å teste grenser og hva som er alvorlig skjevutvikling. Mye av det ungdom gjør kan være uønsket atferd, men betyr ikke at det er ulovlig eller kriminelt.

4.2 Sosiale medier

I tillegg til Strømmen storsenter, Strømmen stasjon og Stav ungdomsskole, ble sosiale medier oppgitt som utrygt av både ungdommen og foresatte. «Exposing» og trusler ble nevnt som årsaker til utryggheten på sosiale medier. «Exposed-kontoer er imidlertid en nasjonal utfordring. I en rapport fra Kripos kommer det frem at unge stadig deler grovere bilder og videoer (Kripos 2022). Det er særskilt økningen i «Exposed-kontoer», som bekymrer Kripos. I rapporten kommer det fram at disse kontoene administreres av både gutter og jenter, og at de fleste er under 18 år. Det er også i hovedsak barn og unge som følger disse kontoene, som ofte har flere hundre følgere. Ifølge politiet er ikke ungdom klar over at de bryter loven når de deler denne typen bilder og videoer (Politiet 2022).

Det er ikke overaskende at sosiale medier oppleves som utrygt av både ungdommen og foresatte, da det har blitt mer søkelys på de negative sidene ved sosiale medier de siste årene. Media har også satt søkelys på denne utviklingen. Det har vært alt i fra mobbing og trakassering, til spredning av hatefulle ytringer og trusler, samt deling av bilder og videoer med innhold av vold, rus og seksualisert innhold. I de siste årene har en sett flere eksempler hvor sosiale medier har vært brukt til å avtale slåsskamper («beefing»), mellom ungdom. Ifølge en rapport fra Medietilsynet fra (2020), har 3 av 10 barn og unge i alderen 13-18, sett innhold på nett som omhandler planlegging av slåssing eller slåsskamper i sosiale medier. Videre har sosiale medier også blitt brukt som møteplass for kriminelle ungdomsnettverk. I 2018 avdekket Sør-øst-politidistrikt flere store kriminelle ungdomsnettverk som brukte sosiale medier som møteplass (NRK 2018). I kartleggingen kom det frem at de nye «ungdomsgjengene» skiller seg fra tidligere gjenger ved at de ikke er så klart avgrenset. De beskrives derfor mer som vennenettverk. Dette er også en utvikling OUT har sett i Lillestrøm. OUT erfarer at vennenettverkene går på tvers at geografiske skillelinjer, og at stedstilhørighet er av mindre betydning i dag, enn tidligere. En ungdomsgruppe fra Lillestrøm som er i konflikt med ungdommer utenfor nettverket, kan for eksempel mobilisere ungdom fra andre kommuner. Sosiale medier har gjort det mulig å bygge nettverk og stifte bekjentskaper ut over tidligere grenser. Sosiale medier har gitt oss alle nye muligheter for kommunikasjon,

men det har også gitt kriminelle nye måter å kommunisere på. Både politiet og OUT er for eksempel også kjent med at sosiale medier brukes til å legge ut kriminelle oppdrag mot betaling. Dette kan for eksempel være å true eller gi noen juling. Hvem som helst som følger kontoene, kan ta på seg oppdraget. Politikontakten for Lillestrøm kommune, kan også fortelle at sosiale medier er en fellesnevner i mye av kriminaliteten, også kriminalitet som blir begått av ungdom.

Betydning for ungdomsarbeidet

Dagens ungdom lever mye av livene sine digitalt. I Ungdataundersøkelsen 2022 for Lillestrøm kommer det fram at 73 prosent av ungdommene som deltok i undersøkelsen, brukte mer enn tre timer daglig foran en skjerm (Ungdata 2022). Guttene bruker mest tid på dataspill, mens jentene bruker mest tid på sosiale medier. Det er imidlertid variasjon i både bruk og opplevelser med sosiale medier (Hjetland, Finserås og Skogen 2022) I en forskningsartikkel nevner Velferdsforskningsinstituttet NOVA digitale liv som en av fire endringer i hvordan ungdomstiden har endret seg¹¹ (Gulbrandsen 2021). Sosiale medier er derfor blitt en viktig del av det forebyggende barne- og ungdomsarbeidet.

Det er mye positivt med digitale medier. Det har gitt oss nye muligheter til å bygge nettverk, og for å komme i kontakt med likesinnede på tvers av tidligere grenser. Et eksempel på dette er Gaming-kulturen, hvor en kan game med andre fra hele verden. Flere knytter også gode vennskap på nett. Etter hvert som samfunnet har blitt kjent med de negative sidene ved sosiale medier, har det imidlertid blitt viktigere å lære befolkningen nettvett. Det har særskilt vært viktig å lære barn og unge nettvett, da disse er storforbrukere av sosiale medier. Den

---

¹¹ De tre andre endringene er at ungdom er blitt mer hjemmekjære og har flere venner og større vennenettverk enn tidligere, samt at dagens ungdom vokser opp langsommere, Til tross for tydelige endringer i ungdomstiden, peker forskerne på at noe fortsatt er likt. Ungdomstiden er fortsatt en overgangsfase til voksenlivet hvor spørsmål rundt identitet fortsatt er viktig.

negative utviklingen førte til at politiet i 2018 opprettet en egen nettpatrulje. Politiets Nettpatrulje finnes i dag i alle politidistrikt. Nettpatruljen er til stede på sosiale medier for å gi råd og veiledning på nett, samt svare på spørsmål, samt motta tips om kriminalitet (politiet.no 2022). Sosiale medier har også endret noe av betingelsene for de oppsøkende tjenestene. Da mye av kommunikasjonen mellom ungdom foregår på sosiale medier, har det blitt vanskeligere for de som jobber forebyggende å fange opp hvor det eventuelt kommer til å oppstå konfrontasjoner mellom ungdom. Ryktet spres ikke bare «på gata», men i lukkede rom på sosiale medier hvor man kan være anonym. Derfor har det blitt viktigere for de oppsøkende tjenestene å være til stede i sosiale medier for å nå ut til ungdommen, og for å få innblikk i ungdomsmiljøene.

Påvirkning og hypervirkeligheter

Det har blitt stadig viktigere å få kunnskap om barn og unges bruk av sosiale medier, og hvordan sosiale medier påvirker barn og unge. Politiets nettpatrulje driver derfor utadrettet foredragsvirksomhet for voksne som jobber med barn og unge. Med økende oppmerksomhet rundt de negative sidene ved sosiale medier, har flere etterspurt at foresatte må komme mer på banen. En utfordring er at foreldregenerasjonen selv mangler digitale ferdigheter. Foresatte har derfor ulik forutsetning til å følge opp barna, når det gjelder sosiale medier og nettbruk. Ungdommen ligger også alltid et skritt foran de voksne. Når foreldregenerasjonen tok i bruk Facebook, var ungdommen allerede på Snapchat og TikTok.

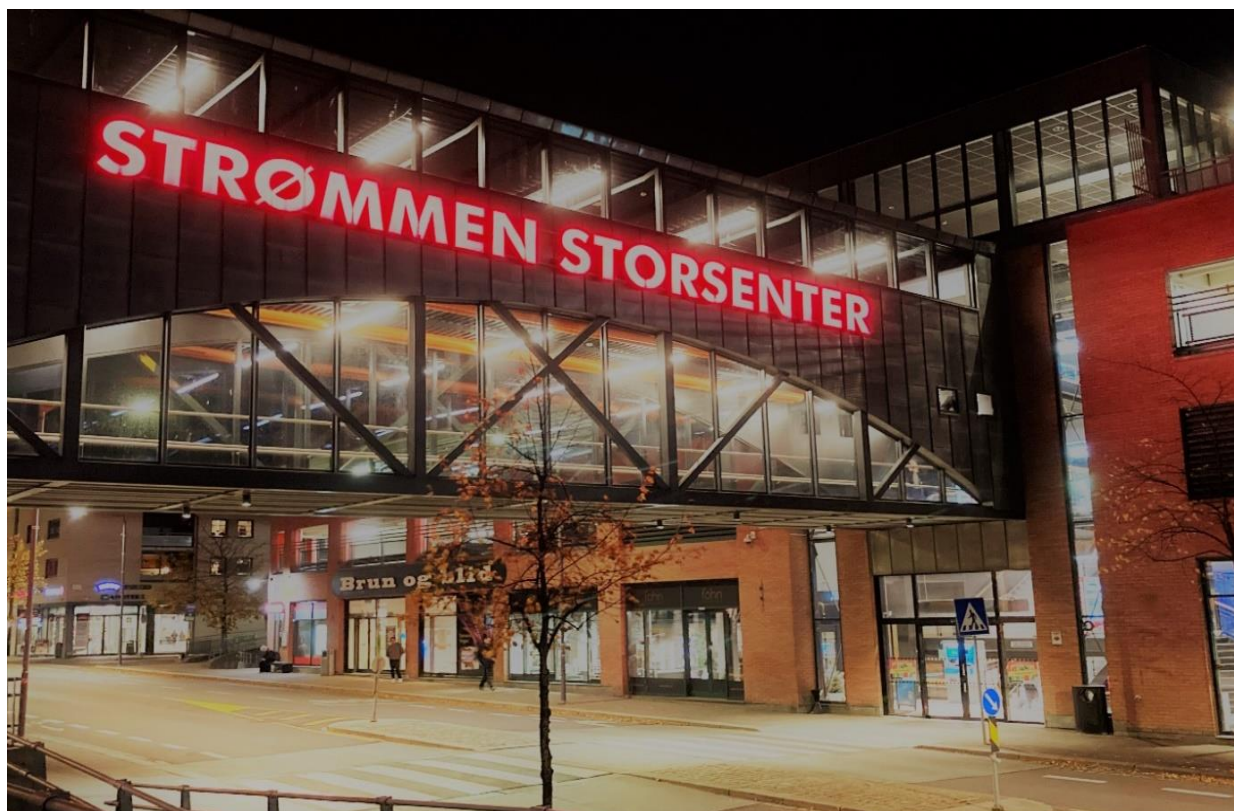
Når det gjelder påvirkning fra massemedier, har dette vært en bekymring siden massemediene oppstod. Påvirkning fra massemedier kalles gjerne for *tertiærsosialisering*. Det finnes også ulike teorier om hvordan massemediene påvirker oss. Teorien om *allmektige medier* legger for eksempel vekt på at massemediene har makt til å styre hva vi mener og tror. *Tostegs-hypotesen* legger vekt på at vi ikke påvirkes så lett av mediene lett alene, men at vi påvirkes av mennesker vi ser opp til. Teorien om de *mektige medier* legger vekt på at massemediene har en dagsordenfunksjon, mens *Kultivasjonsteorien* legger vekt på at mange

små påvirkninger over tid, kan få oss til å endre holdninger (Tørdal, Løvskar, Aftret-Sandal og Wolff-Hansen 2021). Mens bekymringen for massemedienes påvirkning tidligere har dreid seg om filmer og TV-serier, handler mye av dagens debatt om hvordan barn og unge påvirkes av dataspill og sosiale medier.

Når det gjelder ungdom, har nok de aller fleste fått noe kunnskap om nettvett, og de fleste barn og unge vet at den virkeligheten som vises på sosiale medier, er en sminket versjon. Selv om en vet at innholdet har vært gjenstand for både filtre og effekter, er det ikke alltid så lett å skille virkeligheten fra den sminkede versjonen som blir framstilt på sosiale medier. Derfor har det for eksempel kommet påbud om merking av reklame og retusjerte bilder. Det skillet blir også mer utfordrende, da aktørene til forskjell fra for eksempel dataspill, tilsynelatende er akkurat som oss selv. Det blir stadig vanskeligere å skille mellom hva som er virkelig og ikke. Jean Baudrillard har kalt dette for «hypervirkeligheter» (Wiki.uio.no). En del voksne omtaler virkeligheten ungdommen møter på sosiale medier som «ikke-virkelighet». Grensen for hva som er virkelig og ikke-virkelig, er nok enklere å skille for de voksne som ikke er vokst opp med sosiale medier, eller som ikke tilbringer store deler av tiden sin der. Samtidig har en sett flere eksempler på at det er en utfordring for alle som tilbringer tid på nettet. Det har for eksempel vært en utfordring med falske nyheter og spredning av konspirasjonsteorier. Når ungdom tilbringer så mye av tiden sin på sosiale medier, kan en stille spørsmål med om eksponeringen av vold, rus, overgrep og hets og hatprat bidrar til negative holdninger. Når ungdom bruker så mye av sin tid på nett, betyr det kanskje at effekten av tertiærsosialiseringen blir større. Gjennom digitale medier har ungdom *tilgang til all verdens informasjon og kan kommunisere med hvem som helst, og når som helst på døgnet* (Ungdata 2022). Sosiale medier er også et sted hvor det er lite sosial kontroll fra voksne. Ifølge sosial kontrollteori, kan manglende sosial kontroll bidra til utvikling av sosiale avvik og normoppløsning, som negative subkulturelle verdier og holdninger.

Vi vet fra før at nettet kan være en plattform for utvikling radikale og ekstremistiske holdninger. Det er kanskje ikke slik at alle ungdommer er like utsatt for negativ påvirkning fra digitale medier. Ifølge voldsforsker Ragnhild Bjørnebekk er en god oppvekst og etisk

forståelse, beskyttende faktorer på sosiale medier (NRK 2020). Det ser derfor ut til at sosiale skillelinjer også har betydning for hvilke barn og unge som er utsatt for negativ påvirkning på nett.

4.3 Omdømme

I vår spørreundersøkelse svarte flertallet av ungdommen og foresatte at omdømmet til Skjetten og Strømmen er både positivt og negativt. Det er også flere som opplever omdømmet som mer positivt enn negativt.

Strømmen

Omdømme påvirkes av mange forhold. De siste årene, har det skjedd en massiv utbygging på Strømmen, med høy blokkbebyggelse. Når både utbygging og befolkningsvekst skjer raskt, vil det kunne utløse misnøye hos noen innbyggere. At Strømmen er drømmen, er det nok ikke alle som føler, for det er en del som opplever at utviklingen på Strømmen har vært negativ. Flere har opplevd utviklingen på godt og vondt. En av våre informanter som styrer en av Facebook-gruppene for innbyggerne på Strømmen, kan fortelle at det er en sterk og inderlig tilhørighet blant de eldre på Strømmen. Denne tilhørigheten har gjerne røtter fra egen barndom eller oppvekst på Strømmen. Hen forteller videre at det er savn blant de eldre medlemmene av Facebook-siden over det som blitt borte med utviklingen, som de lokale butikkene som en gang var i Strømsveien, og som nå er erstattet med blant annet kebabsjapper og massjesteder. Samtidig er det andre igjen som er positive til utviklingen, som synes arkitekturen er fin, og at de nye tilbudene er spennende. En annen informant opplever også Strømmen storsenter som positivt, og påpeker at senteret er en av grunnene til at folk velger å flytte til Strømmen. De innbyggerne vi har snakket med forteller også at befolkningen på Strømmen har endret seg. Strømmen har blitt et flerkulturelt samfunn. Blant noen av informantene kommer det frem bekymringer rundt integrering og hva det gjør med Strømmen. Noen av våre informanter uttrykte det med at «*Groruddalen har kommet til Strømmen*». Når det gjelder ungdom har bekymringene de senere årene i stor grad handlet om grupper med ungdom som samler seg på Strømmen, både på og i området rundt Strømmen storsenter. En av våre informanter mener å huske at bekymringen for ungdom på senteret startet rundt 2000.

2013 Ghetto-Skjetten

Vår kartlegging tyder på at Skjetten ikke har et så dårlig omdømme som ryktet som «2013 Ghetto-Skjetten» vil ha det til. En av grunnene til at vi valgte å spørre om omdømmet, var nettopp dette ryktet. Som vi har vært inne på tidligere i denne rapporten, kan rykter være problematiske, da det er vanskelig å skille hva som er rykter og hva som er reelt. Som fagpersoner må vi imidlertid være bevisste, slik at vi ikke lar oss påvirke og baserer vår viten på forutinntatte oppfatninger. Istedenfor må vi stille oss kritiske til etablerte sannheter og være nysgjerrige og utforskende. Fordi ryktet om 2013 Ghetto-Skjetten har vært der lenge, kan en fort bli forledet til å tro at det er sant. Det er lett å la seg «forføre» av forestillingen om «2013 Ghetto-Skjetten», selv for oss fagfolk. Det klinger godt, samtidig som det på sett og vis maner frem negative assosiasjoner hvor både virkeligheten, rykter og fordommer sammenblandes i en symbiose. Derfor har vi valgt å undersøke dette nærmere gjennom å snakke med et knippe innbyggere som har bodd i Skjettenbyen siden 70- og 80-tallet.

På folkemunne har Skjetten lenge vært kjent som «2013 Ghetto-Skjetten»¹². Dagens foreldregenerasjon kan faktisk fortelle at betegnelsen allerede var der, da de vokste opp på 80- og 90-tallet. Betegnelsen brukes også av dagens ungdom. Om man snakker med dagens ungdom, eller unge voksne, vil noen kanskje hevde at «2013 Ghetto-Skjetten» handler om utfordringer med integrering og et flerkulturelt samfunn. Sammen med Strømmen, er Skjetten det området i Lillestrøm kommune, med flest innvandrere. Endog var «2013 Ghetto-Skjetten» kjent på folkemunne før innvandrerne bosatte seg på Skjetten. Flere av våre informanter som er oppvokst, eller har bodd på Skjetten, bekrefter at betegnelsen ikke har noe med innvandrerne å gjøre. Det stemmer heller ikke at Skjetten har vært kjent som 2013 Ghetto-Skjetten i «all sin tid», som enkelte utrykker. De firesifrede postnumrene som benyttes per i dag, ble innført i Norge for første gang i 1968. Ifølge en informant som har bodd i Skjettenbyen siden 70-tallet, hadde Skjetten postnummer 2013, da Skjettenbyen ble til i årene 1969-1973. Sannsynligvis oppstod betegnelsen samtidig med, eller etter utbyggingen av Skjettenbyen. Før Skjettenbyen ble til, bestod området som opprinnelig het Valstad

---

¹² 2013 er postnummeret til Skjetten.

primært av jorder og gårder. Altså lite som gir assosiasjoner til «Ghetto». Det er selvsagt vanskelig å tidfeste når betegnelsen først ble kjent på folkemunne, men ifølge våre informanter var betegnelsen allerede kjent blant ungdommen på 80-tallet. Så hvor kommer egentlig betegnelsen og forestillingen fra?

Arkitektur

Kan det være at rykte som Ghetto-Skjetten handler om arkitektur og om bebyggelsen i Skjettenbyen? Ifølge en av våre informanter som har bodd i Skjettenbyen siden begynnelsen, forteller at Skjettenbyen kom litt skjevt ut allerede fra starten av hos Skedsmosokninger. En av begrunnelsene for å bygge ned dyrkbar mark på Valstad, var blant annet boligmangel. For å kunne få til den store tilflyttingen i Skedsmo, var det behov for boliger (Slottemo 2012). Boligene var egentlig tiltenkt Skedsmosokninger, men isteden var det folk fra Oslo og andre steder, som flyttet inn i Skjettenbyen. På bare noen få år kom det flere tusen og bosatte seg i Skjettenbyen. Det hele ble også langt større enn en hadde forestilt seg, og ikke alle hadde sansen for bebyggelsen, til tross for at de modulære rekkehusene på den tiden var en

arkitektonisk nyskaping. Enkelte syntes nok det heller minnet om «byggeklosser» og «kaninbur», som en av våre informanter kalte det, enn om banebrytende arkitektur. Kanskje handler ryktet «2013 Ghetto-Skjetten» i begynnelsen om en blanding av misnøye rundt arkitekturen og at Skjettenbyen vokste ut av proporsjoner. Arkitektur, by- og stedsutvikling kan være et følelsesladd tema, som er gjenstand for debatt over det ganske land. Et nyere eksempel er bevegelsen «Arkitekturopprøret», som har gjort det til sin misjon å fremme tradisjonsorientert arkitektur og byplan (Arkitekturopprøret 2022). Bevegelsen har fått en del oppmerksomhet med blant annet egne kåringer over «Norges styggeste bygg». Også i Lillestrøm by har arkitektur og byutvikling vært et hett tema for debatt. Ifølge Slottemo (ibid.), har byutvikling har vært en av de største diskusjonene i Lillestrøm i nyere tid. Misnøyen har blant annet dreid seg om en utvikling hvor «hagebyen» gradvis har blitt borte, til fordel for høye bygg i Lillestrøm.

Videre handler ikke bare arkitektur om estetisk smak. Det har betydning for omdømme, som er med på å forme folks oppfatninger om et sted og de som bor der (Slottemo 2012). Store norske leksikon definerer «Ghetto» som et begrep som brukes om bydeler der en bestemt folkegruppe, som ellers er i mindretall, dominerer, og hvor de lever mer eller mindre isolert om i dårlige kår (Store norske leksikon 2019). Når vi hører våre informanter fortelle om de som bosatte seg i Skjettenbyen i begynnelsen, er det lite som gir inntrykk av noen ghetto-befolkning. Ifølge våre informanter var mange av de som først flyttet til Skjettenbyen, ressurssterke folk. Det var ingeniører, jurister og forskere. De «innvandrerne» som kom til Skjettenbyen den gang, var heller nordlendinger og sunnmøringer, som en informant beskrev det. Boligene, samt et trafiksikkert og barnevennlig bomiljø med lekeplasser og friområder, gjorde også at flere barnefamilier flyttet til Skjettenbyen (Slottemo 2012). En av våre informanter forteller at de opplevde Skjettenbyen som «Edens hage», da de kom dit på 80-tallet. Barna kunne gå fritt omkring i nabolaget og til skolen, uten at foresatte måtte bekymre seg for biltrafikk. At det var mange barn i Skjettenbyen, la videre grunnlag for mange forskjellige aktiviteter (ibid.). Både lag og foreninger vokste frem og sørget for at det ble skapt et godt miljø.

Utfordringer

Ser man på bilder fra Skjettenbyen i de første årene etter dens tilblivelse, bærer bildene mer preg av familieidyll enn av ghetto, men det var selvsagt noen som ikke hadde det så greit. Dette var ifølge våre informanter barn og ungdom som ikke drev ikke med organiserte fritidsaktiviteter som korpset eller idretten. En av våre informanter forteller hvordan oppveksten var for hen og flere andre barn og unge i Skjettenbyen på 80- og 90-tallet. Hen forteller om en tøff ungdomstid og et ungdomsmiljø med mye slåssing og mobbing. Hen tror at de som var med i idretten, var litt mer skjermet, men at ingen var helt trygge. Opplevelsen var også at de voksne ikke brydde seg om dem og hvordan de hadde det. *Det var ingen voksne der, hverken hjemme, på skolen eller på gata.* Informanten forteller om en skole som ikke evnet å ta tak i mobbing, og som bidro sterkt i stigmatiseringen av enkelte utsatte gutter, noe som førte til mye rykter blant foresatte. Hen forteller også om en annen side av den friheten de fikk ved å vokse opp i et trafiksikkert bomiljø med lite tilsyn fra voksne. Det det utviklet seg nemlig «gateregler», og miljøet var preget av at enkelte ungdommer «terroriserte» andre barn. Disse ungdommene var kjenninger av politiet. Informanten husker generelt bomiljøet som lite vennlig, selv om det var forskjell på de ulike gatene. Når det gjelder ungdomsklubben Jolly, beskriver hen at det ikke var et alternativ for alle: «*Det var et «sosse-sted» med «Jappe-wannabes»¹³ hvor ingen egentlig passet helt inn*». Informanten forteller at hens venner heller dro til ungdomsklubben på Strømmen.

I likhet med våre andre informanter forteller informanten at ghettobegrepet, ikke hadde noe med innvandrere å gjøre. For hen handler det om de sosiale problemene som var på Skjetten da hen vokste opp. Bevisstheten om at volden og de sosiale problemene ikke var normalt, gjorde at de oppfattet seg selv som tøffe. Informanten forteller om en gang da hen og noen venner hadde kommet i klammeri med en jentegjeng på Oslo City, og hvor de hadde skremt bort jentene ved å si at de kom fra Ghetto-Skjetten. Om Skjettens rykte som Ghetto-Skjetten, tenker hen det nok i dag er ufortjent, men at det var aktuelt da hen vokste opp. Informanten tenker også at hens opplevelser kan ha skyldes utfordringer med enkelte kull, eller klasser,

---

¹³ Preget av Jappetiden

men hen husker godt at en del vokste opp med omsorgssvikt hjemme. Hen tenker også at det kanskje hadde litt med tiden å gjøre, om «arbeiderklasse-holdninger» hos foresatte, og at ungdommen på den tiden hadde lite fremtidstro med tanke på jobb og bolig.

Våre informanter nevner også blant annet at rundt 10 prosent var kommunale boliger, og at det var noe misnøye rundt de som bodde der. De lurer på om det negative omdømme til Skjetten tidligere kunne ha noe å gjøre med at flere narkomane fikk kommunalbolig i Skjettenbyen, og at dette skapte utrygghet. Enkelte av våre informanter fortalte også at det etter hvert oppstod «gjenger» på Skjetten som bedrev biltyveri og hærverk. Dette miljøet skal ha holdt til rundt Skjetten Kroa, og flere av de involverte skal ha etter hvert ha blitt en del av det etablerte rusmiljøet på baksiden av Skjetten nærsenter, der fotballbanen er i dag. Dette var samling etnisk norske, fra Strømmen, Rælingen, Lillestrøm og Lørenskog, som brukte stoff. En av våre informanter husker at barna ikke fikk oppholde seg rundt senteret på den tiden. Etter hvert gjorde senteret grep for å få kunder til å komme til senteret. Det ble satt inn vektere for å «rydde opp», og rusmiljøet ble etter hvert borte.

Hvordan opplevde man så 90-tallet? Ingen av våre informanter kunne huske at 90-tallet bemerket seg. En av informantene husker at det var noe irritasjon over ungdommen, og at ungdommen ikke fikk lov til å henge på senteret. De fikk handle, men måtte så gå ut. I intervjuet med nåværende senterleder på Skjetten nærsenter, fikk vi tips om å ta kontakt med tidligere senterleder. Hen forteller at senteret hadde store utfordringer med ansamlinger av ungdom inne på Skjetten nærsenter rundt 2000. Ungdommene bedrev hærverk, og kom med trusler mot senterets kunder. Butikkansatte opplevde også at de ikke følte seg trygge. Det var også skuddvekslinger inne på senteret. Senteret gjorde flere grep, blant annet med arrangementer for ungdom. Senterleder på Skjetten nærsenter forteller at de ikke har hatt større negative hendelser med ungdom siden den gang, og at det i dag er få utfordringer med ungdom på senteret. Det er også blitt færre ungdommer som henger på senteret etter at man sperret trappegjennomgangen inne på senteret.

Flere fortellinger

I vårt lille dykk i Skjettens historie har vi funnet ut at betegnelsen «2013 Ghetto-Skjetten» har ulik betydning og mening. Det kommer an på hvem du spør. Det er for eksempel en forskjell på om du snakker med de som er oppvokst eller er bosatt på Skjetten, eller de som bare har hørt ryktene. Noen av våre informanter som har vokst opp på Skjetten, kan fortelle at «2013-Ghetto Skjetten» også representerer noe positivt. Det handler om tilhørighet til idrettslaget og en stolthet over å representere Skjetten. Andre igjen er hverken mer eller mindre stolte av Skjetten. Flere av informantene vi har snakket med mener også at Skjetten har fått et ufortjent dårlig rykte, og at det negative ryktet er noe som trolig er dratt med fra tidligere år. Enkelte informanter forteller at de er litt oppgitte over hvordan Skjetten blir fremstilt av media, når det oppstår negative hendelser på Skjetten.

Når det gjelder ryktet som 2013 Ghetto-Skjetten, er det ikke godt å si om hva fremtiden bringer. Kanskje ville den endelige løsningen vært om Skjetten fikk et nytt postnummer, samtidig ville det kanskje innebære å utradere en del av Skjettens identitet. Forestillingen om «2013 Ghetto-Skjetten» eksisterer nok i dag først og fremst som et gammelt rykte. Uansett er kontrastene og mangfoldet på Skjetten for store til å bli redusert til et enkelt uttrykk, uansett hvor fengende det måtte være. Det finnes helt klart noen levekårsutfordringer på Skjetten (Lillestrøm kommune 2020b), og det er kontraster. På Skjetten finner en både villastrøk på Gamle Skjetten og Gullhaug-Tømte, og tettbygd blokkbebyggelse i Skjettenbyen. Men kanskje er det ikke så rart at det er kontraster på et slikt sted, da Skjetten er på størrelse med en liten kommune når det kommer til innbyggertall.

Så hvordan ser fremtidens Skjetten ut? En av informantene fortalte at Skjetten tidligere ikke var sted hvor en blir boende. Flere av informantene som vokste opp på Skjetten forteller at flere nå flytter tilbake igjen og etablerer seg. Kanskje handler det om den sterke stedsidentiteten og minner om en god oppvekst. For øvrig står Skjettenbyen oppført som verneverdig i kulturminnevernplan for Skedsmo kommune (Skedsmo kommune 2010).

Vi har bare intervjuet et lite knippe personer og vi hadde helt sikkert fått enda flere nyanser og perspektiver dersom vi hadde intervjuet enda flere. Sannsynligvis finnes det like mange fortellinger som det bor mennesker på Skjetten.

4.4 Forslag til tiltak

I intervjuet, fikk informantene også spørsmål om de hadde noen forslag eller ønsker om tiltak for å skape et bedre miljø for ungdom på Skjetten og Strømmen. I det følgende vil forslagene til tiltak bli lagt frem. Ungdommen på Skjetten og Strømmen hadde mange av de samme forslagene.

Forslag fra ungdommen

- Flere aktiviteter og flere fritidsarenaer for ungdom
- Mer tilstedeværelse av politi, OUT, Natteravner, foreldre og andre voksne
- Bedre belysning i nærmiljøet
- Tema: hat, press og mobbing/nettmobbing på skolen

Fra foresatte kom det inn mange forslag. Flere av forslagene handlet om å redusere sosiale samfunnsproblemer med ungdom, alt fra rus, atferd, holdninger, fritid, tilstedeværelse og sosial kontroll. Vi har imidlertid kun tatt med de forslagene som ble nevnt av flere.

Forslag fra foresatte

Skjetten:

- tilstedeværelse av politiet, OUT, Natteravner og andre voksne.
- Gratis lavterskel aktivitetstilbud for ungdom.

Strømmen:

- Mer arbeid og innsats knyttet til integrering
- Forebyggende arbeid opp mot gjenger og gjengdannelse
- forebygge salg og bruk av rusmidler
- Noe som utmerket seg blant de foresatte på Strømmen var trafikksikkerhet.

Forslag fra informantene

Ressurser og kompetanse i skolen

Informantene som er ansatt i skolen, er opptatt av at skolen trenger flere ressurser og mer kompetanse for å håndtere elever med atferdsproblemer, og store støttebehov. De ønsker seg derfor flere voksne i ulike roller inn skolen. Det må være kvalifiserte fagpersoner som kan bygge relasjon på en annen måte enn skolen, og som kan være en støttespiller for skolen i møte med foresatte. Enkelte av våre informanter opplevde som nevnt samarbeidet med foresatte som komplisert, noe som gjør det vanskeligere å ta tak i utfordringer. De opplever at foresatte legger mye av ansvaret på skolen. Informantene på en av skolene etterspurte en minoritetsrådgiver, som forstår integrering og utenforskap, og som kan være et mannlig forbilde for guttene, og utfordre dem når de bruker religion som maktmiddel. Informantene ønsker seg også bedre tverrfaglig samarbeid, og satsning på gode psykososiale team, samt flere alternative læringsarenaer som treffer guttene. Det er imidlertid viktig at en har et mål og mening med tiltakene, og at dette er en del av en mer helhetlig miljøterapeutisk strategi. Det handler om kvalitet, og derfor må det være målrettede tiltak for de som trenger det mest. Noen av informantene var også opptatt av at politikere og kommunen, må erkjenne at enkelte skoler har større utfordringer enn andre, og at disse skolene må få flere ressurser. De opplever det hverken som rettferdig eller riktig at alle skoler får like mange stillinger. En av informantene mener at Lillestrøm-skolen ligger langt etter Oslo-skolen og at førstnevnte ennå ikke har tatt inn over seg dagens utfordringer. Det nevnes også at lærere må bli bedre på relasjonsbygging. Samtidig pekes det på av noen, at skolene må bli bedre internt når det kommer til tverrfaglig samarbeid. Et eksempel er at noen skoler har oppstarts samtaler med eleven og foresatte, mens andre har det ikke.

Lavterskeltilbud

Flere av våre informanter ønsket seg fritidstilbud for barn og unge som faller utenfor, og som ikke er med på organiserte fritidsaktiviteter som idrett. Flere nevnte fritidsklubb som et ønsket tiltak. Både på Skjetten og på Strømmen er det kommunalt drevne fritidsklubber, noe som tyder på at dette er et tilbud ikke alle kjenner til. De av informantene som kjente til fritidsklubbene, etterspurte at klubbene også var åpne i helgene. Klubblederne etterspurte selv flere midler slik at de kunne ha flere ansatte, slik at de kunne holde åpent flere kvelder og i helger, samt ansette klubbarbeider med mer kompetanse. Informantene etterspurt flere lavterskeltilbud og møteplasser for ungdommen, da fritidsklubben ikke når alle. Dette ble bekreftet av klubblederne, da de fortalte at det stort sett er de samme ungdommene som bruker tilbudet. De siste årene har det også vært flest ungdommer med flerkulturell bakgrunn som benytter klubbene. De oppleves som mer «støyete» enn majoritetsungdommene, og klubblederne reflekterte rundt om dette kan skremme andre ungdommer fra å bruke klubben. Det er også en skjev kjønnsfordeling blant ungdommen som benytter seg av tilbudet. Klubblederne anslår at tilnærmet 90 prosent av de besøkende er gutter. På junior er det rundt 70 prosent gutter. Klubblederne lurte derfor på hvor jentene er, om de ikke tør å komme, eller om det kan handle om sosial kontroll hjemme. Uansett er fritidsklubben et svært viktig tilbud for en gruppe gutter, og tilbudet treffer ungdomsgutter med flerkulturell bakgrunn godt.

Idretten etterspurte på sin side mer midler, men de understreket også at det må mer enn midler til. De ønsket seg en felles satsning og en enighet om felles utfordringer, og hvor en tenker forebygging. De er også opptatt av at gode prosjekter må gjøres bærekraftig ved at kommunen sikrer varig drift gjennom sine budsjetter. Selv om idretten er frivillig, kan ikke alt legges over på idretten. Kommunen kan ikke bare la idretten stå med ansvar for gjennomføring alene. På Skjetten savner idretten en flerbrukshall som kan fungere som et innendørs møtested, for både barn-unge og eldre. Idretten fremhever viktigheten av gode lokale tilbud, slik at en kan styrke lokalmiljøet, framfor at innbyggerne drar til andre steder i kommunen.

Forebygging og tidlig inn

Ellers var informantene opptatt av at forebyggende arbeid må starte allerede på barneskolen. Ungdomsskolen opplever utfordringer med elever, som burde vært tatt i på barneskolen. Tilstedeværelse av voksne var også et ønske fra flere informanter. Blant annet at OUT, politi og natteravnene som er mer synlig i miljøet. En informant påpeker at det er viktig at det er voksne som er tilgjengelige når ungdom trenger noen å snakke med. Flere av informantene var opptatt av samarbeidet med politiet, og at det er viktig at politiet kommer raskt på banen når det oppstår utfordringer med ungdom, enten det er i skoletiden eller på fritiden. Viktigheten av godt tverrfaglig samarbeid på tvers av tjenester ble også nevnt som et ønske.

Jobb til ungdom

Enkelte av informanter etterspurte jobbtiltak for å kunne gi ungdom jobb. Særlig med tanke på ungdommer som kommer fra lavinntekts hjem. En av informantene påpekte viktigheten av at ungdom som trenger det, får jobb raskt.

Til slutt må det nevnes at flere av informantene gav uttrykk for liten tro på at det kom til å resultere i konkrete tiltak. Flere av informantene hadde vært på flere møter, om både utfordringer og forslag til tiltak. Deres opplevelse er at det ikke kommer så mye ut av disse møtene. En av informantene påpekte også at kommunes satsninger må være reelle.

5 Konklusjon

Med denne kartleggingen har vi ønsket å få mer kunnskap hvorvidt:

- Ungdom på Skjetten og Strømmen føler seg trygge i sitt nærområde med tanke på vold, trusler og narkotika.
- Ungdom på Skjetten og Strømmen opplever ungdomsmiljøet som trygt
- Ungdom på Skjetten og Strømmen blir rekruttert til organisert kriminalitet

Vår kartlegging tyder på at flesteparten av ungdommene på Skjetten og Strømmen opplever sine nærområder som trygge med tanke på kriminalitet som vold, trusler og rus. Flere føler seg imidlertid mindre trygge på kveldstid. Flertallet av ungdom og foresatte oppgir også at de opplever ungdomsmiljøet som trygt. Foresatte på Strømmen opplevde derimot sitt nærområde som mindre trygt sammenliknet med foresatte på Skjetten.

Vår kartlegging viser også at det er noen områder på Skjetten og Strømmen som oppleves som mer utrygge av både ungdom og foresatte. Dette gjelder Stav ungdomsskole etter skoletid, Strømmen storsenter, Strømmen stasjon, sosiale medier og hjemme. Foresatte nevnte i tillegg Skjetten nærsenter, Sagdalen stasjon og Sagdalen skole som utrygge områder for deres ungdommer. Ungdommen og foresatte var derfor ganske samstemte når det gjelder hvilke områder som oppleves som utrygge. Når det gjelder årsaker til utryggheten, ble vold, gjenger og omsetning og bruk av illegale rusmidler blir nevnt som årsaker. Når det gjelder vold tyder ikke ungdatatallene (2022) på at ungdom på Skjetten og Strømmen er mer utsatt. Når det gjelder Strømmen, handler dette kanskje mer om en frykt for å bli utsatt for vold. Kanskje fra tilreisende ungdom og ungdomsgrupper fra andre kommuner. Vår kartlegging viser at tilreisende ungdomsgrupper er en utfordring på Strømmen. Strømmen storsenter er en stor trekkfaktor som trekker både lokale og ungdom fra andre kommuner til Strømmen. Gode kollektive forbindelser bidrar også til at flere reiser til Strømmen. «Gjenger» ble også nevnt som årsaker til utrygghet. Vi vet imidlertid ikke om det er snakk om etablerte kriminelle gjenger, eller ungdomsnettverk. Dette er noe som

kanskje bør undersøkes videre. Når det gjelder utryggheten rundt rusbruk viser ungdomstallene (2022) for Lillestrøm kommune at kjøp og salg, samt bruk av illegale rusmidler er en utfordring på Strømmen.

På spørsmålene om rekruttering til kriminalitet, svarer flere ungdom at de kjenner ungdom som har måttet utføre kriminelle handlinger mot sin vilje. Det er imidlertid en liten andel som oppgir og ha måttet utføre noe selv. Våre funn viser at rekruttering til kriminalitet er en problematikk allerede fra 7. trinn.

Blant våre informanter var det spesielt informantene som er ansatt i skolen som hadde opplevd flest negative hendelser med ungdom. Det er kanskje også å forvente, da ungdom tilbringer mye av sin tid på skolen. Ansatte i skolen er også de som jobber tettest på ungdommen over tid. Informantene forteller likevel at det er et mindretall av elevene som står for mange av utfordringene i skolen. Dette gjelder i hovedsak gutter med flerkulturell bakgrunn, men det gjelder også noen jenter og noen etnisk norske gutter. Blant disse elevene er det en særlig bekymring for en liten gruppe sårbare elever som opplever utenforskap og levekårsutfordringer. Informantene oppgir også å være bekymret for at de samme ungdommene lettere kan rekrutteres til kriminalitet. Informantene opplever også at skolen mangler ressurser og kompetanse til å håndtere disse utfordringene, og de etterspør flere tiltak rettet mot denne gruppen. Enkelte av informantene opplever for øvrig at det er noen holdningsutfordringer i skolen og at guttene raskt blir utsatt for stigmatisering. Selv om flerkulturell bakgrunn utgjør en risiko for å levekårsutsatthet og utenforskap, er det viktig å utvise varsomhet med kulturforklaringer, da det faktisk kan handle mer om hybride ungdomskultur, hvor en blander elementer fra ulike kulturer. Enkelte av våre informanter ved en skole fortalte for eksempel om tilfeller av det de kalte for «haram-politi» hvor ungdom bruker religion til å utøve makt over andre elever. Ifølge informantene kunne elevene selv lite om religion.

I kartleggingen kom det også frem at de voksne som jobber, eller er i kontakt med ungdom på Skjetten og Strømmen, opplever at ungdom har blitt tøffere i både språkbruk og atferd.

Selv om den tøffe språkbruken er en sjargong blant ungdom, kan det likevel være en kilde til konflikt. Samtidig som at ungdomsspråket har blitt tøffere, er det også lettere å bli krenket. Det er også en utfordring at ungdomsspråket i dag inneholder elementer av det som i straffelovens §185 anses som hatefulle ytringer. Det kan se ut til at ungdomsspråket på sett og vis er på kollisjonskurs med *woke-bevegelsen*, samt en økende bevissthet rundt bekjempelse av diskriminering, rasisme og sexisme i samfunnet (Johannessen 2021). Det gjør kanskje at ungdomsspråket i dag blir mer kontroversielt. Det er en særlig utfordring for skolen, og skolens dannelsingsprosjekt (ibid).

Ungdom i dag lever digitale liv. Det betyr at ungdomsproblematikk i dag må ta sosiale medier i betraktning. Både ungdommen og foresatte oppga sosiale medier som et utrygt sted. «Exposing» og trusler ble nevnt som årsaker til utryggheten på sosiale medier. Kommunikasjon via sosiale medier gjør at det er vanskeligere for de oppsøkende tjenestene å fange opp ungdomsproblematikk tidlig. Ungdom er også i dag mer mobile. Samtidig er det vanskelig å forutsi hvor ungdomsproblematikk kan oppstå.

Vår kartlegging viser at de voksne som jobber med, eller er kontakt med ungdom på andre måter på Skjetten og Strømmen, er bekymret for ungdomsmiljøet. Det kom imidlertid fram flere bekymringer for ungdomsmiljøet på Strømmen, enn på Skjetten. Informantene er også bekymret for integrering og levekårsutfordringer. Gjennom kartleggingsarbeidet var det en utfordring å skille mellom hva som var bekymringer basert på rykter og hva som var bekymringer basert på selvopplevde hendelser.

Når det gjelder omdømmet til Skjetten og Strømmen, svarer flertallet at omdømmet er både positivt og negativt. Flere svarer at omdømmet er mer positivt, enn negativt.

6 Muligheter for videre arbeid

I 2023 skal Lillestrøm kommune gjennomføre en HKH-rapport¹⁴ på Strømmen og i Lillestrøm. Vi har i vår kartlegging, valgt å undersøke opplevd trygghet på Skjetten og Strømmen og i ungdomsmiljøet, samt hvorvidt ungdom blir rekruttert til kriminalitet. Det har kommet frem flere funn som kan være aktuelt å undersøke videre.

Tilreisende ungdom

Vår kartlegging tyder på at tilreisende ungdommer og ungdomsgrupper fra andre kommuner er en utfordring på Strømmen. Vi vet imidlertid ikke om det er snakk om etablerte gjenger eller om det er snakk ungdomsgrupper. Selv om flertallet av ungdommene i vår spørreundersøkelse svarer at de opplever Strømmen som trygt, kunne det være interessant å utforske hvordan det oppleves for barn og unge på Strømmen å vokse opp i et nærmiljø med så mye tilreisende ungdom.

Rekruttering til kriminalitet på barneskolen

Vår kartlegging tyder også på at rekruttering til kriminalitet er en problemstilling som er kjent allerede på barneskolen. Det er et tema som det kunne være interessant å se nærmere på. Etersom vi valgte å inkludere «seksuelle handlinger» som et eksempel på rekruttering inn til kriminalitet, ser vi i ettertid at det kunne vært nyttig å skille dette ut som et eget spørsmål, da det er forskjellige måter å bli utnyttet på. For Lillestrøm kommune viser Ungdata (2022) at seksuell trakassering kan være en utfordring blant ungdom.

---

¹⁴ Hurtig Kartlegging og Handling er en kartleggingsmetode som er utarbeidet av Verdens helseorganisasjons (KORUS Øst 2022).

Trygghet

En kunne også ha undersøkt mer rundt dette med trygghet. En kunne da undersøkt politiets kriminalstatistikk som involver ungdom; er det registrert flere hendelser med ungdom på Skjetten og Strømmen, sammenliknet med resten av kommunen?

Er Skjetten og Strømmen risikoområder for ungdom?

Det er et spørsmål som sikkert både politikere, foresatte, ungdom og øvrige innbyggere i Lillestrøm kommune ønsker svar på. Det krever imidlertid en mer omfattende og helhetlig analyse. En tilnærming kan være å gjøre en mer helhetlig analyse av *risiko- og beskyttelsesfaktorer*¹⁵ på flere nivåer. Både Individ-, familie-, skole og venne-nivå, samt nærmiljønivå (FHI 2020). Når det gjelder risiko- og beskyttelsesfaktorer på individnivå, kunne det for eksempel være relevant å se nærmere på levekår og utenforskap. Barn og unge som opplever utenforskap er sårbare for å havne i negative miljøer som bedriver kriminalitet. Det kan være relevant å undersøke hvorvidt ungdom på Skjetten og Strømmen i større grad opplever utenforskap enn andre ungdom i Lillestrøm kommune. Utenforskap er også relevant da Skjetten og Strømmen har en høy andel innbyggere med flerkulturell bakgrunn. Ifølge statistisk sentralbyrå (2021) opplever innvandrere¹⁶ mer ensomhet og eksklusjon fra samfunnet enn den øvrige befolkningen. Innvandrere er imidlertid ingen homogen gruppe (Lillestrøm kommune 2020a). Bør innsatsene mot levekårsutfordringer i større grad være rettet mot selektive grupper?

---

¹⁵ Risikofaktorer innebærer enhver egenskap eller eksponering som leder til økt sannsynlighet for negativ utvikling i form av sykdom, skade mangelfull mestring etc. Risikofaktorer kan for eksempel være ulike former for levekårsutsatthet. Begrepet beskyttelsesfaktorer innebærer en enhver faktor- individuell, relasjonell eller miljømessig- som bidrar til å fremme positiv utvikling for barn og unge (Helsedirektoratet 2018: 10). Eksempler på beskyttelsesfaktorer kan være en god oppvekst med støttende og trygge voksne, gode venner eller et godt og trygt nærmiljø, skole og fritidsaktiviteter.

¹⁶ Norskfødte med innvandrerforeldre fra Tyrkia, Pakistan, Sri Lanka og Vietnam, skiller seg for eksempel lite eller ingenting fra jevnaldrende

Diskriminering og rasisme

Vi vet lite om ungdom i Lillestrøm kommune blir utsatt for diskriminering og rasisme av skolens ansatte. Som nevnt opplevde noen av våre informanter at skolen har noen holdningsutfordringer. En ny rapport fra UNICEF Norge (2022) viser imidlertid at rasisme er en utfordring i skolen. Dette er kanskje noe som bør undersøkes nærmere, da det kan ha negative konsekvenser for ungdommene som utsettes for det. Det kan bidra til å mer utenforskap, samt en lite konstruktiv relasjon mellom ungdommen det gjelder og skolen.

Bekymring til besvær?

I arbeidet med vår kartlegging har vi erfart at det kan være en utfordring å skille mellom hva som er bekymringer basert på selvpoplevde hendelser med ungdom, og hva som er rykter. Det er også vanskelig å sammenlikne områder med hverandre på bakgrunn av bekymringer, da hvert lokalsamfunn vil oppleve ungdomsproblematikk som utfordrende. Det er også lett for fagfolk å la seg påvirke av rykter og antatte sannheter. Derfor er det viktig med en faglig tilnærming som i større grad undersøker om det er hold i ryktene.

Lokale utfordringer?

Selv om ungdomsproblematikken foregår i Lillestrøm kommune, eller i bestemte geografiske områder, er det ikke sikkert at årsaken alene handler om lokale forhold. Det kan også handle om utviklingstrekk i samfunnet generelt. Ofte finner en tilsvarende ungdomsproblematikk i andre kommuner. Det er viktig å ha med seg i arbeidet med ungdom og ungdomsutfordringer. Å knytte ungdomsproblematikk til enkelte områder, kan også være noe mer utfordrende i dag, da ungdom er mobile. De beveger seg på tvers av kommunegrenser og ungdom går på skoler andre steder enn der de bor. Selv om ungdomsutfordringer skjer i Lillestrøm kommune, er det ikke sikkert at det er ungdom fra Lillestrøm som står for utfordringene. Vår kartlegging tyder for eksempel på at tilreisende ungdom fra andre kommuner står for en del bråk og utrygghet på Strømmen. Et annet

eksempel er skoler som opplever at de får besøk av ungdom fra andre kommuner som er i konflikt med deres elever. Det er også viktig å være klar over at de som bedriver kriminalitet også er mobile. De er oppmerksomme på når det for eksempel settes inn innsatser fra politiet. Dersom et sted blir et fokusområde for politiet, vil det kriminelle miljøet etter hvert flyttes til andre steder. En økt innsats gjør nødvendigvis ikke at utfordringene forsvinner, men at de flytter seg til andre områder.

Riktig tiltak på riktig nivå

Når et sosialt problem som ungdomsutfordringer oppstår, ønsker en gjerne å sette inn tiltak raskt. Kommunen har som nevnt et ansvar for å tryggheten til sine innbyggere, i tillegg til å spille en viktig rolle i det kriminalitetsforebyggende arbeidet (St.meld. nr. 34 (2020-2021)). Behovet for handling, kan imidlertid medføre at en man setter inn forhastede tiltak som ikke fungerer etter intensjonen. Vurdering av tiltak bør baseres på et godt kunnskapsgrunnlag. Her kan det være nyttig å ha bevissthet om på hvilket nivå tiltakene rettes mot: Individ-, familie-, skole og venne-nivå, samt nærmiljønivå (FHI 2020). I vår kartlegging kommer det for eksempel frem at det er en utfordring med tilreisende ungdom på Strømmen. Det er en utfordring på nærmiljønivå, og utgjør en helt annen problemstilling enn å forebygge skjevutvikling hos lokale ungdom på individnivå.

Mange av våre informanter hadde mange gode tanker og ideer om hvilke tiltak de mente det var behov for. Flere av informantene nevnte flere lavterskeltilbud og lengre åpningstider på fritidsklubben som et ønsket tiltak. Dersom utfordringene på Strømmen i stor grad handler om tilreisende ungdom fra andre kommuner, er kanskje andre tiltak som vil være effektive å sette inn her. Mens fritidsklubben er et godt forebyggende tiltak for de lokale ungdommene på Strømmen, vil et mulig tiltak rundt tilreisende ungdom kanskje være å styrke samarbeid mellom utekontakter, politi og nærmiljøer på tvers av kommunegrenser.

I vår undersøkelse kom det frem at informantene hadde en særlig bekymring for en liten gruppe med ungdommer som gjerne opplevde utenforskap og levekårsutfordringer.

Fritidsaktiviteter er gjerne et tiltak som etterlyses for denne typen ungdom, samtidig var det noen av disse ungdommene som hadde drevet med en fritidsaktivitet. Her ville kanskje jobbtiltak vært et bedre tiltak. Styrking av sosiale ferdigheter kan være viktig i det forebyggende arbeidet, men det er ikke tilstrekkelig for barn og unge som blir utsatt for vold, overgrep og omsorgssvikt.

Selv om vi vet hva som er utfordringen, er det ikke sikkert at det eksisterer gode relevante tiltak. I 2020 publiserte Folkehelseinstituttet (FHI 2020), på oppdrag fra Barne- og ungdoms og familiedirektoratet (Bufdir), en rapport om barn og unge som står i fare for- eller har begått kriminalitet. Ifølge rapporten finnes det for eksempel ingen tilgjengelige spesifikke forebyggings- eller behandlingstiltak i Norge, som retter seg mot gjengkriminalitet eller gjengdannelser.

7 Litteraturliste

Askheim, Svein (2020). *Strømmen*. I Store norske leksikon. Hentet 08.12.22 fra:

<https://snl.no/Str%C3%B8mmen>

Fn.no. *Barnekonvensjonen* (2020). Hentet 30.10.22 fra:

<https://www.fn.no/om-fn/avtaler/menneskerettigheter/barnekonvensjonen>

Folkehelseinstituttet (2020). *Barn, unge og kriminalitet. Hvordan forhindre av barn og unge kommer inn i eller fortsetter med en kriminell løpebane? Oppsummering og vurdering av virksomme tiltak, behandling og organisering.*

FHI - Folkehelseinstituttet (2022). *Rasisme og diskriminering kan påvirke helsen*. Hentet 08.12.22 fra:

<https://www.fhi.no/nyheter/2022/rasisme-og-diskriminering-kan-pavirke-helsen/>

Fredheim (2018). *Ungdomsspråket er bedre enn sitt rykte*. Hentet 08.12.22 fra:

<https://forskning.no/hogskolen-i-ostfold-sprak-partner/ungdomsspraket-er-bedre-enn-sitt-rykte/297948>

Fuglerud, Øivind & Hylland, Eriksen (2007). *Grenser for kultur? Perspektiver fra norsk minoritetsforskning*. Oslo: Pax forlag.

Castles, Stephen, Hein de Haas og Mark J. Miller (2014). *The Age of Migration. International population movements in the modern world*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Gustavesen (2018). Ann Margareth. *Kjønnforskjeller i sosiale og skolefaglige prestasjoner*. Elverum.

Helsedirektoratet (2018). *Kunnskapsgrunnlag – Metoder for tidlig identifisering av risiko hos barn og unge*.

Hjetland, Gunnhild Johnsen, Turi Reiten Finserås og Jens Christoffer Skogen (2022). *Hele verden er et tastetrykk unna. Ungdommers bruk og opplevelser med sosiale medier og online gaming*. Bergen: Folkehelseinstituttet.

IMDi 2022. *Tall og statistikk. Integreringen i Lillestrøm kommune*. Hentet 21.11.22 fra:

<https://www.imdi.no/tall-og-statistikk/steder/K3030/>

Jessen, Reidar Schei (2022). *Minoritetsstress*. Store norske leksikon. Universitetet i Oslo.

Johannessen, Elise Margrethe Vike (2021). *Blurred Lines: The Ambiguity of Disparaging*

Humour and Slurs in Norwegian High School Boys' Friendship Groups. Young - Nordic Journal of Youth Research.

Lillestrøm idrettsråd 2022. *Aktivtetsguide*. Hentet 22.11.22 fra:

<https://www.xn--idrettsrd-d3a.no/viken/Lillestrom/aktivtetsguide/>

Lillestrøm kommune (2020a). *Kommuneplanens samfunnsdel 2020 – 2031*.

Lillestrøm kommune (2020b). *Levekårsundersøkelse i Lillestrøm kommune*.

Lillestrøm kommune (2022). *Fakta om Lillestrøm*. Hentet 03.12.22 fra:

<https://www.lillestrom.kommune.no/om-lillestrom-kommune/fakta-om-lillestrom/>

Lokalhistoriewiki (2022). *Skjetten*. Hentet 08.12.22 fra:

<https://lokalhistoriewiki.no/wiki/Skjetten>

Lovdata (2022). *Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)*.

Hentet 08.12.22 fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61>

Kilden (2021). *Unge gutter bruker skjellsords som humor*. Hentet 26.11.22 fra

<https://kjonnsforskning.no/nb/2021/06/unge-gutter-bruker-skjellsord-som-humor>

KORUS Øst (2022). *Folkhelse og ungdomdata. Hurtig kartlegging og handling (HKH)*. Hentet 31.10.22 fra:

<https://www.rus-ost.no/folkehelse-og-ungdomdata/hkh>

Kripos (2022). *Ungdom henges ut på nett: Deling av ulovlig og bekymringsverdig materiale av barn og ungdom*. Hentet 23.10.22 fra:

<https://www.politiet.no/globalassets/04-aktuelt-tall-og-fakta/voldtekt-og-seksuallovbrudd/fenomenrapport-exposed-kontoer.pdf>

Medietilsynet (2020). *Barn og medier 2020. En kartlegging av 9-18 åringers digitale medievaner*. Hentet 07.12.22 fra:

<https://www.medietilsynet.no/fakta/rapporter/barn-og-medier/>

Menneskertilsalgs.no. Hentet 04.10.21 fra:

<https://menneskertilsalgs.no/>.

NRK (2018). *Aggressive gjenger skjuler seg på nett*. Hentet 23.10.22 fra:

<https://www.nrk.no/vestfoldogtelemark/aggressive-gjenger-skjuler-seg-pa-nett-1.14327595>

NRK (2018). *Spøkene deres kan være farlige*. Hentet den 11.11.22 fra

<https://www.nrk.no/tromsogfinnmark/xl/spokene-deres-kan-vaere-farlige-1.13980351>

NRK (2020). *Frykter Snapchat og Tiktok bidrar til økt volds- og rusbruk blant unge*. Hentet 07.12.22 fra:

<https://www.nrk.no/norge/medietilsynet-okende-trend-at-barn-avtaler-slasskamper-pa-nett-1.15053740>

NRK (2020). *Bitch, jævla homo og kvisetryne – når tar unge selv et oppgjør med «helt vanlig språkbruk»*. Hentet 11.11.22 fra:

<https://www.nrk.no/nordland/sprakbruk-pa-ungdomsskole-bitch-jaevla-homo-og-kvisetryne-helt-vanlig-ifolge-unge-som-vil-rydde-opp-1.15226362>

OUT (2021). *Tilstandsrapport. Kartlegging av ungdomsmiljøet på Sørumsand våren 2021*. Lillestrøm.

Politiet (2022). *DELE = DELTA: Om deling av voldsvideoer*. Hentet 08.12.22 fra:

<https://www.politiet.no/rad/trygg-nettbruk/deling-av-voldsvideoer/>

Prieur (2004). *Balansekunstner. Betydningen av innvandrerbakgrunn i Norge*. Oslo: Pax Forlag A/S.

Prieur, Annick (2007). *Ulykkespunkter i kulturtrafikken*. I Øivind Fuglerud & Thomas Hylland Eriksen (red). *Grenser for kultur? Perspektiver fra Norsk minoritetsforskning*. Side 27 – 52 Oslo: Pax Forlag.

Romerikes blad (2020). *Bekymret mor advarer: Barn blir omringet og ranet av store ungdomsgjenger*. Hentet 03.12.22 fra:

<https://www.rb.no/bekymret-mor-advarer-barn-blir-omringet-og-ranet-av-store-ungdomsgjenger/s/5-43-1390913>

Romerikes blad (2021). Kjøpesenteret tar stadig flere unge butikkyver: - det er trist. Hentet 03.12.22 fra:

<https://www.rb.no/kjopesenteret-tar-stadig-flere-unge-butikktyver-det-er-trist/s/5-43-1652048?fbclid=IwAR3qJ4cu2UGjnVO8wSomKNlre7mYEUFVZaVdIKboXkIXINVrvUFI2M83K4c>

Skedsmo kommune (2010). *Kulturminnevernplan for Skedsmo kommune*. Hentet 08.12.22 fra:

<https://www.lillestrom.kommune.no/globalassets/pdf/kultur-miljo-og-samfunn/kulturminneplaner/kulturminnevernplan-skedsmo-kommune.pdf>

Skedsmo kommune (2011). *Kommuneplan 2011-2022. Utvikling i Skedsmo. Mål og strategier*.

Skedsmo kommune (2017a). «Aktive Skjetten». *Plan for områdesatsningen 2017-2020*.

Skedsmo kommune (2017b). *Ung i Skedsmo: Kartlegging av sosial og kulturell tilhørighet – inkludering i et flerkulturelt samfunn*.

Slottemo, Hilde Gunn (2012). *Skedsmo. En historie om samhold og splittelse*. Oslo:

Scandinavian Academic Press / Spartacus forlag as.

Statistisk sentralbyrå (2021). *Er innvandrere utsatt for mer ensomhet og sosial eksklusjon*.

Hentet 08.11.22 fra: <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/er-innvandrere-utsatt-for-ensomhet-og-sosial-eksklusjon>

Statistisk sentralbyrå (2022a). *Store forskjeller i innvandreres livskvalitet*. Hentet 08.11.22 fra:

<https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/levekår/artikler/store-forskjeller-i-innvandreres-livskvalitet>

Statistisk sentralbyrå (2022b). *Trygghetsuka 2022. Foredrag Ramesh Børjesson Satchi*.

St.meld. nr. 34 (202-2021). *Sammen mot barne-, ungdoms- og gjengkriminalitet*, Justis og beredskapsdepartementet. Store norske leksikon. *Strømmen*. Hentet 26.10.22 fra:

<https://snl.no/Str%C3%B8mmen>

Store norske leksikon (2019). *Ghetto*. Hentet 08.12.22 fra:

<https://snl.no/ghetto>

Syvertsen, Marte Roa (2022). *Ungdomshjernen. Vill og visjonær. Forstå hvordan det er å være ungdom*. Oslo: Bonnier Norsk Forlag.

Tørdal, Ragna Maria, Trude Løvskar, Maren Aftret-Sandal og Eva Wolff-Hansen (2021). *Teorier om medienes påvirkning*. Hentet 08.12.22 fra:

<https://ndla.no/nb/subject:1:058bdbdb-aa5a-4a29-88fb-45e664999417/topic:1:537598a2-4857-40e0-b0bc-9a937e954374/topic:1:3fbaf99e-62e9-4443-bc8f-b97bfc235dbf/resource:1:183295>

Udir – Utdannings-direktoratet (2022). *Læreplanverket. Overordnet del*. Hentet 08.12.22 fra:

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/>

Ungdata 2022. *Ungdata 2022 Lillestrøm kommune. Nøkkeltall ungdomstrinnet. Ungdatasenteret i samarbeid med KORUS Øst*. Oslo.

UNICEF (2022) *U-report Norge: Hva mener barn og unge om rasisme?*

Velferdsinstituttet NOVA (2021). *Hvorfor øker ungdomsvolden?* Hentet 24.11.22 fra:

<https://www.oslomet.no/forskning/forskningsnyheter/hvorfor-oker-ungdomsvolden>

Wiik, Jon (2017). *Skjetten sportsklubb 1967 – 2017. Historien*. Skjetten.

Wikipedia (2022). *Woke*. Hentet 08.12.22 fra:

<https://no.wikipedia.org/wiki/Woke>

Wiki.uio.no. Baudrillard, J. "The hyper-realism of Simulation". Hentet 08.12.22 fra:

https://wiki.uio.no/hf/ifikk/norskilledkunst/index.php/Baudrillard,_J._%22The_Hyper-realism_of_Simulation%22

8 Vedlegg

Infoskriv til foresatte

Informasjon til foresatte om kartlegging av ungdomsmiljøet på Skjetten og Strømmen

Oppsøkende ungdomsteam (OUT), forebyggende politi og SLT koordinator ønsker å gjøre en kartlegging av ungdomsmiljøet på Skjetten og Strømmen. I den forbindelse vil vi sende ut et digitalt spørreskjema til elevene. Undersøkelsen vil gjennomføres i skoletiden, og vil ta ca. 5 - 10 minutter. Det er frivillig for elevene å delta og undersøkelsen er helt anonym. Det vil også bli sendt ut et eget spørreskjema til foresatte.

Formålet med undersøkelsen er å gi Lillestrøm kommune kunnskap om ungdomsmiljøet på Skjetten og Strømmen. Vi har tidligere kartlagt ungdomsmiljøet på Sørumsand og utformet en rapport som er tilgjengelig på www.OUTLillestrom.no

Lillestrøm er en storkommune og vi vil bidra til at ressursene blir utnyttet på best mulig måte med tanke på forebyggende arbeid og tidlig innsats. Kartleggingen vil resultere i en rapport som vil bli publisert høsten 2022.

Oppsøkende ungdomsteam (OUT)

OUT er en forebyggende og lavterskeltjeneste i Lillestrøm kommune, som driver oppsøkende arbeid opp mot ungdom i alderen 13-24 år. Tjenesten ligger under området Oppvekst – Helsetjenester for barn, unge og familier. OUT sitt viktigste mål er å bidra til at ungdom får en best mulig ungdomstid med mestringsfulle og gode opplevelser. For mer informasjon se: <http://www.OUTLillestrom.no>

Forebyggende politi

Lillestrøm politistasjon har et eget forebyggende avsnitt som primært jobber kriminalitetsforebyggende opp mot barn og unge under 18 år. Forebyggende politi jobber tverretattlig og samarbeider med kommunen og det øvrige hjelpeapparatet.

SLT

SLT står for samordning av rus og kriminalitetsforebyggende tiltak. SLT-koordinator skal være pådriver og inspirator, koordinere tiltak, bringe viten og informasjon mellom deltagerne i modellen. SLT skal også ha kontakt med andre kommuner, myndigheter og media. Et tett og

nært samarbeid med politiet er viktig. For mer informasjon om SLT-modellen se:
<https://konfliktraadet.no/slt-modellen/>

Har du spørsmål til kartleggingen

Ta kontakt med Fredrik Sundbø Hollerud på e-post: OUT@lillestrom.kommune.no
eller telefon: 47513198

Med vennlig hilsen

Oppsøkende ungdomsteam, SLT, og forebyggende politi.

Link og QR-kode til spørreskjema for foresatte:

<https://forms.office.com/r/xVd3fELzdh>

Infoskriv til skoleledelsen

Kartlegging av ungdomsmiljøet på Skjetten og Strømmen

Oppsøkende ungdomsteam (OUT), forebyggende politi og SLT-koordinator ønsker å gjøre en kartlegging av ungdomsmiljøet på Skjetten og Strømmen. I den forbindelse ønsker vi intervju personer som jobber og/eller er i kontakt med ungdom i disse områdene.

Barn og ungdom tilbringer mye av sin tid på skolen, og vi anser skolene som en viktig kilde til informasjon om ungdomsmiljøene.

Vi ønsker derfor å intervju rektorene ved utvalgte skoler på Skjetten og Strømmen. Spørsmålene vil omhandle hvordan du som rektor opplever ungdomsmiljøet. Kartleggingen er også orientert om i politirådet i Lillestrøm kommune.

Formål

Formålet med undersøkelsen er å gi Lillestrøm kommune kunnskap om ungdomsmiljøet på Skjetten og Strømmen. Lillestrøm er en storkommune, og vi ønsker å bidra til at ressursene bli utnyttet på best mulig måte, med tanke på forebyggende arbeid og tidlig innsats. Kartleggingen vil resultere i en rapport som vil bli publisert høsten 2022.

Vi har tidligere kartlagt ungdomsmiljøet på Sørumsand og utformet en rapport som er tilgjengelig på www.OUTLillestrom.no

Begrunnelsen for å gjøre en kartlegging av Skjetten og Strømmen, er at levekårsutfordringene er høyere i disse områdene enn andre steder i kommunen, jf. levekårsundersøkelsen. Kriminalstatistikk og trendrapporter fra politiet på ungdomskriminalitet, viser også en økning av vold på Skjetten og Strømmen området.

Spørreundersøkelse til elevene

Som en del av kartleggingen har vi utarbeidet et digitalt spørreskjema til elever og foresatte. Vi håper du som rektor vil bistå med utsendelse av spørreskjemaet.

Vi ønsker at elevene kan svare på undersøkelsen i skoletiden. Spørreskjema tar ca. 5-10 minutter å gjennomføre. Det er frivillig for elevene å delta og undersøkelsen er anonym. Vi ber om at spørreskjema ikke gjennomføres rett før et friminutt, da det kan ha innvirkning på motivasjonen for gjennomføring.

Vi har laget et informasjonsskriv til både kontaktlærere og foresatte som sendes ut i forkant av undersøkelsen.

Oppsøkende ungdomsteam (OUT)

OUT er en forebyggende og lavterskeltjeneste i Lillestrøm kommune, som driver oppsøkende arbeid opp mot ungdom i alderen 13-24 år. Tjenesten ligger under området Oppvekst – Helsetjenester for barn, unge og familier. OUT sitt viktigste mål er å bidra til at ungdom får en best mulig ungdomstid med mestringsfulle og gode opplevelser. For mer informasjon se: <http://www.OUTLillestrom.no>

Forebyggende politi

Lillestrøm politistasjon har et eget forebyggende avsnitt som primært jobber kriminalitetsforebyggende opp mot barn og unge under 18 år. Forebyggende politi jobber tverretattlig og samarbeider med kommunen og det øvrige hjelpeapparatet.

SLT

SLT står for samordning av rus og kriminalitetsforebyggende tiltak. SLT-koordinator skal være pådriver og inspirator, koordinere tiltak, bringe viten og informasjon mellom deltagerne i modellen. SLT skal også ha kontakt med andre kommuner, myndigheter og media. Et tett og nært samarbeid med politiet er viktig. For mer informasjon om SLT-modellen se: <https://konfliktraadet.no/slt-modellen/>

Har du spørsmål til kartleggingen

Ta kontakt med Fredrik Sundbø Hollerud på e-post: OUT@lillestrom.kommune.no eller telefon: 47513198

Med vennlig hilsen

Oppsøkende ungdomsteam, SLT, og forebyggende politi.

Infoskriv til kontaktlærer

Informasjon om kartlegging av ungdomsmiljøet på Skjetten og Strømmen

Oppsøkende ungdomsteam, forebyggende politi og SLT-koordinator ønsker å gjøre en kartlegging av ungdomsmiljøet på Skjetten og Strømmen. I den forbindelse vil vi sende ut et spørreskjema til elevene.

Undersøkelsen skal besvares i skoletiden. Spørreskjema tar ca. 5-10 minutter å gjennomføre. Det er frivillig for elevene å delta og undersøkelsen er anonym. Vi ber om at spørreskjemaet ikke besvares rett før et friminutt, da det kan ha innvirkning på motivasjonen for gjennomføringen.

Undersøkelsen er digital.

Formål med undersøkelsen

Formålet med undersøkelsen er å gi Lillestrøm kommune kunnskap om ungdomsmiljøet på Skjetten og Strømmen. Lillestrøm er en storkommune, og vi ønsker å bidra til at ressursene bli utnyttet på best mulig måte, med tanke på forebyggende arbeid og tidlig innsats. Kartleggingen vil resultere i en rapport som vil bli publisert høsten 2022.

Vi har tidligere kartlagt ungdomsmiljøet på Sørumsand og utformet en rapport som er tilgjengelig på www.OUTLillestrom.no

Begrunnelsen for å gjøre en kartlegging av Skjetten og Strømmen, er at levekårsutfordringene er høyere i disse områdene enn andre steder i kommunen, jf. levekårsundersøkelsen. Kriminalstatistikk og trendrapporter fra politiet på ungdomskriminalitet, viser også en økning av vold på Skjetten og Strømmen området.

Oppsøkende ungdomsteam (OUT)

OUT er en forebyggende og lavterskeltjeneste i Lillestrøm kommune, som driver oppsøkende arbeid opp mot ungdom i alderen 13-24 år. Tjenesten ligger under området Oppvekst – Helsetjenester for barn, unge og familier. OUT sitt viktigste mål er å bidra til at ungdom får en best mulig ungdomstid med mestringsfulle og gode opplevelser. For mer informasjon se: <http://www.OUTLillestrom.no>

Forebyggende politi

Lillestrøm politistasjon har et eget forebyggende avsnitt som primært jobber

kriminalitetsforebyggende opp mot barn og unge under 18 år. Forebyggende politi jobber tverretattlig og samarbeider med kommunen og det øvrige hjelpeapparatet.

SLT

SLT står for samordning av rus og kriminalitetsforebyggende tiltak. SLT-kordinator skal være pådriver og inspirator, koordinere tiltak, bringe viten og informasjon mellom deltagerne i modellen. SLT skal også ha kontakt med andre kommuner, myndigheter og media. Et tett og nært samarbeid med politiet er viktig. For mer informasjon om SLT-modellen se:

<https://konfliktraadet.no/slt-modellen/>

Har du spørsmål til kartleggingen

Ta kontakt med Fredrik Sundbø Hollerud på e-post: OUT@lillestrom.kommune.no
eller telefon: 47513198

Med vennlig hilsen

Oppsøkende ungdomsteam, SLT, og forebyggende politi.

Link og QR-kode til spørreskjema for elever.

<https://forms.office.com/r/VPLLpefCJd>

Infoskriv til informanter

Informasjon til nøkkelpersoner om kartlegging av ungdomsmiljøet på Skjetten og Strømmen

Oppsøkende ungdomsteam (OUT), forebyggende politi og SLT koordinator ønsker å gjøre en kartlegging av ungdomsmiljøet på Skjetten og strømmen. I den forbindelse ønsker vi å intervjuer nøkkelpersoner som jobber og/eller er i kontakt med ungdom i disse områdene. Spørsmålene vil omhandle hvordan du opplever ungdomsmiljøet.

Formål med undersøkelsen

Formålet med undersøkelsen er å gi Lillestrøm kommune kunnskap om ungdomsmiljøet på Skjetten og Strømmen. Lillestrøm er en storkommune, og vi ønsker å bidra til at ressursene blir utnyttet på best mulig måte med tanke på forebyggende arbeid og tidlig innsats. Kartleggingen vil resultere i en rapport som vil bli publisert høsten 2022.

Vi har tidligere kartlagt ungdomsmiljøet på Sørumsand og utformet en rapport som er tilgjengelig på www.OUTLillestrom.no.

Personvern

Informasjon fra intervjuene vil bli lagret på et sikkert sted, og all sensitiv informasjon vil bli anonymisert. Har du spørsmål til kartleggingen, ta kontakt med Fredrik Sundsbø Hollerud på e-post: OUT@lillestrom.kommune.no eller telefon: 47513198

Oppsøkende ungdomsteam (OUT)

OUT er en forebyggende og lavterskeltjeneste i Lillestrøm kommune, som driver oppsøkende arbeid opp mot ungdom i alderen 13-24 år. Tjenesten ligger under området Oppvekst – Helsetjenester for barn, unge og familier. OUT sitt viktigste mål er å bidra til at ungdom får en best mulig ungdomstid med mestringfulle og gode opplevelser. For mer informasjon se: <http://www.OUTLillestrom.no>

Forebyggende politi

Lillestrøm politistasjon har et eget forebyggende avsnitt som primært jobber kriminalitetsforebyggende opp mot barn og unge under 18 år. Forebyggende politi jobber tverretattlig og samarbeider med kommunen og det øvrige hjelpeapparatet.

SLT

SLT står for samordning av rus og kriminalitetsforebyggende tiltak. SLT-koordinator skal være pådriver og inspirator, koordinere tiltak, bringe viten og informasjon mellom deltagerne i modellen. SLT skal også ha kontakt med andre kommuner, myndigheter og media. Et tett og nært samarbeid med politiet er viktig. For mer informasjon om SLT-modellen se:

<https://konfliktraadet.no/slt-modellen/>

Har du spørsmål til kartleggingen

Ta kontakt med Fredrik Sundbø Hollerud på e-post: OUT@lillestrom.kommune.no
eller telefon: 47513198

Med vennlig hilsen

Oppsøkende ungdomsteam, SLT, og forebyggende politi.

Spørreskjema til ungdom

Ungdomsmiljøet på Skjetten / Strømmen

Oppsøkende ungdomsteam ønsker å vite hvordan du som ungdom opplever Skjetten / strømmen. Undersøkelsen er anonym. Svarene vil bli brukt i en rapport om ungdomsmiljøet på Strømmen og Skjetten. Håper du tar deg tid til å svare på spørsmålene :)

- Hvilken skole går du på?
- gutt / jente
- Hvor trygt opplever du at Skjetten / Strømmen er? (vold, trusler, kriminalitet, osv.)
Du svarer på en skala fra 1 - 10, hvor 1 er svært utrygt og 10 svært trygt.
- Hvor trygt opplever du Skjetten / Strømmen på dagtid?
Du svarer på en skala fra 1 - 10, hvor 1 er svært utrygt og 10 svært trygt.
- Hvor trygt opplever du Skjetten / Strømmen på kveldstid?
Du svarer på en skala fra 1 - 10, hvor 1 er svært utrygt og 10 svært trygt.
- Opplever du at ungdomsmiljøet på Skjetten / Strømmen er trygt?
Ja / nei
- Hvor føler du deg utrygg? (gjelder Skjetten / Strømmen området):

Klikkbare valg

	Utrygt hvor?
	Sagdalen stasjon

	Strømmen storsenter
	Skjetten nærsenter
	Stav skole
	Bråtejordet skole
	Sagdalen skole
	Skjetten skole
	Strømmen stasjon
	Jolly fritidsklubb
	Skogveien 27 fritidsklubb
	Slorahallen
	Gjellerås skole
	Hjemme
	Fritidsaktiviteter
	Strømmen stadion
	Strømmen VGS
	Andre steder som ikke er oppført:
	Er ikke utrygg

Kan du si noe om hvorfor det er utrygt på disse stedene?
tekstboks

- Kjenner du noen ungdommer som har måtte utføre kriminelle handlinger mot sin vilje?
(Som for eksempel selge/hente/levere narkotika, true noen for penger, utøve vold)

Ja / nei

Hvis ja: hvem presser dem til å utføre de kriminelle handlingene?

Klikkbare valg

•	Venner
•	Familie
•	Andre ungdommer
•	Andre voksne
•	Ukjente

- Har du selv noen gang måtte utføre kriminelle handlinger mot din vilje? (Som for eksempel selge/hente/levere narkotika, true noen for penger, utøve vold)

Ja / nei

Hvis ja: hvem presser deg til å gjøre utføre de kriminelle handlingene?

venner, familie, andre ungdommer, andre voksne, ukjente,

Spørreskjema til foresatte

Ungdomsmiljøet på Skjetten / Strømmen

5. Hvilken skole går barnet ditt på?
6. Hvor trygt opplever du at det er å vokse opp for barn og unge på Skjetten / Strømmen? (vold, trusler, kriminalitet, osv.)
Du svarer på en skala fra 1 - 10, hvor 1 er svært utrygt og 10 svært trygt.
7. Hvor trygt opplever du at det er på Skjetten / Strømmen er? (vold, trusler, kriminalitet, osv.)
Du svarer på en skala fra 1 - 10, hvor 1 er svært utrygt og 10 svært trygt.
- Hvor trygt opplever du Skjetten / Strømmen på dagtid?
Du svarer på en skala fra 1 - 10, hvor 1 er svært utrygt og 10 svært trygt.
6. Hvor trygt opplever du Skjetten / Strømmen på kveldstid?
Du svarer på en skala fra 1 - 10, hvor 1 er svært utrygt og 10 svært trygt.
7. Opplever du at ungdomsmiljøet på Skjetten / Strømmen er trygt?
Ja / nei
- Hvor føler du deg utrygg? (gjelder Skjetten / Strømmen området):
En for barn og foresatte

Klikkbare valg

•	Utrygt hvor?
•	Sagdalen stasjon
•	Strømmen storsenter
•	Skjetten nærsenter

•	Stav skole
•	Bråtejordet skole
•	Sagdalen skole
•	Skjetten skole
•	Strømmen stasjon
•	Jolly fritidsklubb
•	Skogveien 27 fritidsklubb
•	Slorahallen
•	Gjellerås skole
•	Hjemme
•	Fritidsaktiviteter
•	Strømmen stadion
•	Strømmen VGS
•	Andre steder som ikke er oppført:
8.	Er ikke utrygg

Kan du si noe om hvorfor det er utrygt på disse stedene?
tekstboks

- Kjenner du noen ungdommer som har måtte utføre kriminelle handlinger mot sin vilje? (Som for eksempel selge/hente/levere narkotika, true noen for penger, utøve vold)
Ja / nei

Hvis ja: hvem presser dem til å utføre de kriminelle handlingene?

Klikkbare valg

•	Venner
•	Familie
•	Andre ungdommer
•	Andre voksne
4.	Ukjente

Intervjuguide informanter

1. Har du observert/vært vitne til utfordrende hendelser med ungdom det siste året?

Dato for hendelsene • Hva slags hendelser har det vært? • Hvor på skjedde det? • Hvor mange ungdom var involvert? • Var dere i kontakt med OUT, politiet eller andre tjenester i forbindelse med hendelsene?

2. Hva er ditt generelle inntrykk (basert på observasjoner) av ungdomsmiljøet på Skjetten / strømmen det siste året?

• Har dere truffet mange ungdommer ute? • Har det vært lokale ungdom, eller tilreisende ungdom? • Er det noen steder dere ofte påtreffer ungdom? • Har det vært stille og rolig ute/mye aktivitet? • Har det vært mye festing og uro?

3. Har du mottatt mange bekymringer fra voksne eller ungdom, rundt ungdomsmiljøet på Skjetten / Strømmen?

• Hva har bekymringene handlet om? • Gi ett anslag over hvor ofte dere mottar slike bekymringer.

4. Opplever du at ungdomsmiljøet på Skjetten / Strømmen er trygt?

5. Opplever du det som trygt å være ute?

6. Har du kjennskap til at ungdom blir rekruttert til kriminalitet?

Eksempler.

